



Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
στη Φορολογική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων
Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Διπλωματική Εργασία

« Σύγκριση του ελληνικού φορολογικού συστήματος με το γερμανικό φορολογικό σύστημα »

Της
Παράσχου Σταυρούλας του Θεμιστοκλή

Επιβλέπων Καθηγητής: Θεοφάνης Καραγιώργος

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη Φορολογική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία, έχει ως στόχο την ανάλυση της διάρθρωσης του ελληνικού φορολογικού συστήματος και της δημοσιονομικής πολιτικής που ακολουθείται, συγκριτικά με το φορολογικό σύστημα άλλων ευρωπαϊκών χωρών και πιο συγκεκριμένα της Γερμανίας. Σκοπός της συγκεκριμένης βιβλιογραφικής μελέτης και σύγκρισης, είναι ο εντοπισμός ορισμένων αδυναμιών του φορολογικού μας συστήματος. Το κράτος της Γερμανίας και του φορολογικού της συστήματος ως μέτρο σύγκρισης, επιλέχθηκε ώστε να γίνουν πιο διακριτές οι αδυναμίες της ελληνικής φορολογικής πολιτικής και των κρατικών μηχανισμών, καθώς η οικονομία της Γερμανίας θεωρείται μία από τις ισχυρότερες τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Αρχικά, γίνεται μία παρουσίαση της έννοιας του φόρου και των διακρίσεων του, των φορολογικών συντελεστών, καθώς και εξαιρέσεων και απαλλαγών από τον νόμο. Έπειτα, επισημαίνεται η αναγκαιότητα της ύπαρξης ενός φορολογικού συστήματος με στόχο το δημόσιο συμφέρον και γίνεται αναφορά στην φορολογία στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, γίνεται ανάλυση του ελληνικού φορολογικού συστήματος αναφορικά με την φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων. Εν συνεχεία, γίνεται παρουσίαση του γερμανικού φορολογικού συστήματος, με αναφορά στο Νόμο περί φορολογίας εισοδήματος και στο Νόμο περί φόρου εισοδήματος εταιρειών. Ακολούθως, γίνεται σύγκριση των δύο φορολογικών συστημάτων αναφορικά με τα φορολογικά έσοδα ως μέρος του ΑΕΠ, των πηγών χρηματοδότησης των δύο κρατών και της έκτασης της φοροδιαφυγής. Τέλος, παρατίθενται συμπεράσματα σχετικά με την ελληνική φορολογική πολιτική και προτάσεις βελτίωσης της.

Λέξεις κλειδιά: φόρος, φορολογικό σύστημα, γερμανικό φορολογικό σύστημα, φορολογικά έσοδα, φοροδιαφυγή

ABSTRACT

This dissertation aims to analyze the structure of the Greek tax system and the fiscal policy pursued, compared to the tax system of other European countries and more specifically Germany. The purpose of this literature review is to identify some weaknesses in our tax system. The state of Germany and its tax system, as a measure of comparison, was chosen to make the weaknesses of Greek tax policy and state mechanisms more distinct, as the German economy is considered one of the strongest both at European and global level. Initially, we present the meaning of tax and its distinctions, the tax rates, as well as the tax exceptions and exemptions. Then, is pointed out he necessity of a tax system aimed at the public interest and we refer to the tax policy within the European Union. Also, is analyzed the Greek tax system regard to the Individual and Corporate taxes. Then, is presented the German tax system, with reference to the Income Tax Law and the Corporate Income Tax Law. Next, we compare the two tax systems in terms of tax revenue as part of GDP, the sources of funding of the two countries and the extent of tax evasion. Finally, we present some conclusions regarding the Greek tax policy and proposals for its improvement.

Key-words: tax, tax system, German tax system, tax revenue, tax evasion

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	σελ.8
Κεφάλαιο 1^ο : Τα βασικά στοιχεία του φόρου.....	σελ.9
1.1 Η έννοια του φόρου.....	σελ.9
1.2 Το υποκείμενο του φόρου.....	σελ.10
1.3 Το αντικείμενο του φόρου.....	σελ.11
1.4 Οι φορολογικοί συντελεστές.....	σελ.11
1.5 Η διάκριση των φόρων.....	σελ.11
1.5.1 Διάκριση των φόρων σε σχέση με την φορολογική βάση.....	σελ.11
1.5.1.1 Πραγματικοί και προσωπικοί φόροι.....	σελ.11
1.5.1.2 Άμεσοι και έμμεσοι φόροι.....	σελ.12
1.5.2 Διάκριση των φόρων με βάση την μέθοδο υπολογισμού τους.....	σελ.12
1.5.2.1 Φόροι επί της αξίας και ειδικευμένοι φόροι.....	σελ.12
1.5.3 Διάκριση των φόρων με βάση τους προβλεπόμενους συντελεστές....	σελ.13
1.5.3.1 Αναλογικοί και προοδευτικοί φόροι.....	σελ.13
1.6 Εξαιρέσεις και απαλλαγές από το νόμο.....	σελ.13
Κεφάλαιο 2^ο : Το φορολογικό σύστημα.....	σελ.14
2.1 Η έννοια του φορολογικού συστήματος.....	σελ.14
2.2 Ιστορική εξέλιξη.....	σελ.15
2.3 Η φορολογία στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	σελ.17
2.4 Το φορολογικό πλαίσιο στην Ελλάδα.....	σελ.20
2.4.1 Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος.....	σελ.20
2.4.1.1 Γενικές Διατάξεις.....	σελ.20
2.4.1.2 Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων.....	σελ.21
2.4.1.3 Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων.....	σελ.27
2.4.2 Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας.....	σελ.29
Κεφάλαιο 3^ο : Παρουσίαση του φορολογικού συστήματος της Γερμανίας.....	σελ.31
3.1 Εισαγωγή.....	σελ.31
3.2 Το φορολογικό πλαίσιο στην Γερμανία.....	σελ.32
3.2.1 Νόμος περί φορολογίας εισοδήματος (Einkommensteuergesetz).....	σελ.32
3.2.1.1 Γενικές διατάξεις.....	σελ.32
3.2.1.2 Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων.....	σελ.33
3.2.2 Νόμος περί φόρου εισοδήματος εταιρειών (Körperschaftsteuergesetz).....	σελ.36

3.2.2.1 Γενικές διατάξεις.....σελ.36	σελ.36
3.2.2.2 Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων.....σελ.37	σελ.37
3.2.2.3 Φόροι κατανάλωσης.....σελ.38	σελ.38
Κεφάλαιο 4^ο : Μελέτη-Σύγκριση των φορολογικών συστημάτων.....σελ 39	σελ 39
4.1 Εισαγωγικά.....σελ.39	σελ.39
4.2 Σύγκριση Φορολογικών Συντελεστών.....σελ.40	σελ.40
4.2.1 Φορολογικοί Συντελεστές για τα κράτη-μέλη της ΕΕ.....σελ.40	σελ.40
4.2.2 Φορολογικοί Συντελεστές Ελλάδος-Γερμανίας.....σελ.42	σελ.42
4.3 Φορολογικά Έσοδα ως μέρος του ΑΕΠ.....σελ.45	σελ.45
4.3.1 Αναλογία φορολογικών εσόδων ως μέρος του ΑΕΠ για τα κράτη-μέλη της ΕΕ.....σελ.45	σελ.45
4.3.2 Δομή των φορολογικών εσόδων στα κράτη-μέλη της ΕΕ.....σελ.47	σελ.47
4.3.3 Φορολογικά Έσοδα Ελλάδος-Γερμανίας ως μέρος του ΑΕΠ.....σελ.50	σελ.50
4.4 Φοροδιαφυγή στην Ευρώπη.....σελ.53	σελ.53
4.4.1 Μετατόπιση κερδών και Φορολογικοί Παράδεισοι.....σελ.53	σελ.53
4.4.2 Έλλειμμα- ΦΠΑ (VAT-Gap).....σελ.56	σελ.56
4.4.3 Η έκταση της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα.....σελ.57	σελ.57
Κεφάλαιο 5^ο : Συμπεράσματα-Προτάσεις.....σελ.60	σελ.60
5.1 Συμπεράσματα.....σελ.60	σελ.60
5.2 Προτάσεις.....σελ.63	σελ.63
Βιβλιογραφία.....σελ.64	σελ.64

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1. Συντελεστές ΦΠΑ που εφαρμόζονται στις χώρες της ΕΕ.....σελ.19
Πίνακας 2. Φορολογικός συντελεστής για το εισόδημα από μισθωτή εργασία...σελ.22
Πίνακας 3. Φορολογικός συντελεστής για το εισόδημα από ακίνητη περιουσία..σελ.25
Πίνακας 4. Ειδική εισφορά αλληλεγγύης.....σελ.26
Πίνακας 5. Φορολογικός συντελεστής για εισοδήματα άγαμων φυσικών προσώπων.....σελ.33
Πίνακας 6. Φορολογικός συντελεστής για εισοδήματα έγγαμων φυσικών προσώπων.....σελ.34
Πίνακας 7. Φορολογικοί συντελεστές για εισοδήματα νομικών προσώπων.....σελ.37
Πίνακας 8. Ανώτατοι φορολογικοί συντελεστές για εισοδήματα φυσικών και νομικών προσώπων που εφαρμόζονται στις χώρες της ΕΕ.....σελ.40
Πίνακας 9. Δομή φορολογικών εσόδων (%) σε κράτη-μέλη της ΕΕ.....σελ.48
Πίνακας 10. Ποσοστά φοροδιαφυγής στην Ελλάδα ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ, 2008-2018.....σελ.59

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

- Διάγραμμα 1.** Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων στην Γερμανία συγκριτικά με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2010-2020.....σελ.42
- Διάγραμμα 2.** Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων στην Ελλάδα συγκριτικά με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2010-2020.....σελ.44
- Διάγραμμα 3.** Συνολικά Φορολογικά Έσοδα ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ στην ΕΕ και στην ευρωζώνη, 1995-2019.....σελ.46
- Διάγραμμα 4.** Συνολικά Φορολογικά Έσοδα ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ για τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2019.....σελ.46
- Διάγραμμα 5.** Δείκτης φόρου προς ΑΕΠ Γερμανίας συγκριτικά με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, 2000-2019.....σελ.50
- Διάγραμμα 6.** Δομή φορολογικών εσόδων Γερμανίας συγκριτικά με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, 2018.....σελ.51
- Διάγραμμα 7.** Δείκτης φόρου προς ΑΕΠ Ελλάδος συγκριτικά με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, 2000-2019.....σελ.51
- Διάγραμμα 8.** Δομή φορολογικών εσόδων Ελλάδος συγκριτικά με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, 2018.....σελ.52
- Διάγραμμα 9.** Συνολική απώλεια εσόδων εξαιτίας της μετατόπισης κέρδους ως ποσοστό (%) των εσόδων του εταιρικού φόρου εισοδήματος ευρωπαϊκών χωρών, 2016.....σελ.54
- Διάγραμμα 10.** Offshore επενδύσεις ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ σε ευρωπαϊκά κράτη.....σελ.55
- Διάγραμμα 11.** VAT-Gap ως ποσοστό (%) επί της συνολικής υποχρέωσης καταβολής ΦΠΑ σε ευρωπαϊκές χώρες, 2017 & 2013.....σελ.57

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η φορολογία, η επιβολή δηλαδή υποχρεωτικών εισφορών (φόρων) σε φυσικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες από τις κυβερνήσεις, επιβάλλεται σχεδόν σε κάθε χώρα του κόσμου, κυρίως για την αύξηση των εσόδων, για κρατικές δαπάνες, καθώς και για την εξυπηρέτηση άλλων οικονομικών και κοινωνικών σκοπών. Στις σύγχρονες οικονομίες, οι φόροι είναι η πιο σημαντική πηγή κρατικών εσόδων και διαφέρουν από άλλες πηγές εσόδων, δεδομένου ότι είναι υποχρεωτικές εισφορές και καταβάλλονται αχρεωστήτως δηλαδή, γενικά δεν καταβάλλονται από τους πολίτες σε αντάλλαγμα για κάποιο συγκεκριμένο αγαθό, αλλά εισπράττονται από το κράτος για την ευημερία των φορολογουμένων. Ο πρωταρχικός στόχος ενός εθνικού φορολογικού συστήματος όπως προαναφέρθηκε, είναι η δημιουργία εσόδων για την εξυπηρέτηση των δαπανών της κυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα. Καθώς οι δημόσιες δαπάνες τείνουν να αυξάνονται τουλάχιστον τόσο γρήγορα όσο το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, μέσω των φόρων, ως το κύριο μέσο δημόσιας χρηματοδότησης, θα πρέπει να δημιουργούνται επαρκή αποθέματα πόρων για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι παράθεση των κύριων χαρακτηριστικών της ελληνικής φορολογικής πολιτικής στα πλαίσια της φορολογίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να διαπιστωθούν τυχόν αδυναμίες της. Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο και στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η διάρθρωση του ελληνικού φορολογικού συστήματος, όπως η φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων, οι φορολογικοί συντελεστές, οι εξαιρέσεις και οι απαλλαγές από το νόμο, καθώς και η φορολογία στα πλαίσια της ΕΕ, με ιστορικές αναδρομές και ισχύουσες διατάξεις. Με σκοπό να γίνουν πιο σαφείς οι διαπιστώσεις για το ελληνικό φορολογικό σύστημα, στο τρίτο κεφάλαιο, γίνεται παρουσίαση του φορολογικού συστήματος μίας αρκετά ισχυρής οικονομικά χώρας, της Γερμανίας. Έπειτα από την αναλυτική παρουσίαση των φορολογικών συστημάτων των δύο χωρών, στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μία σύγκριση αναφορικά με τα φορολογικά έσοδα ως μέρος του ΑΕΠ, της δομής των φορολογικών εσόδων, αλλά και της έκτασης της φοροδιαφυγής όχι μόνο στις δύο προαναφερθείσες χώρες, αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Τέλος στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας, παρατίθενται συμπεράσματα που διεξάγονται κυρίως για το ελληνικό φορολογικό σύστημα και ορισμένες προτάσεις για την βελτίωση της δημοσιονομικής πολιτικής της χώρας μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Τα βασικά στοιχεία του φόρου

1.1 Η έννοια του φόρου

Ο φόρος ως οικονομικό φαινόμενο συνιστά το μέσο που επιβάλλει την μετάθεση αναγκαίων πόρων και αγοραστικής δύναμης από την ιδιωτική οικονομία και πιο συγκεκριμένα από τους ιδιωτικούς φορείς, στο Δημόσιο. Παράλληλα συνιστά και θεσμό δικαίου και για αυτό το λόγο απασχολεί τόσο την οικονομική όσο και την νομική επιστήμη. Ο θεσμός του φόρου είναι ήδη γνωστός από την αρχαιότητα. Κατά την σύγχρονη όμως εποχή, η σημασία του φόρου είναι μεγάλη καθώς τα Κράτη διατρέχονται από την ανάγκη εξοικονόμησης πόρων για την κάλυψη δημοσίων δαπανών που αφορούν την Δημόσια υγεία, την Παιδεία κλπ.¹

Η επιβολή μέσω αναγκαστικού χαρακτήρα όπως ο φόρος έχει στόχο όχι μόνο την κάλυψη των δαπανών την κρατικής εξουσίας αλλά συμβάλλει και στην δίκαιη κατανομή του πλούτου αφενός και αφετέρου καταπραΰνει τις τυχόν οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες μεταξύ των πολιτών.²

Στα σύγχρονα φορολογικά συστήματα έχουν επιβληθεί ορισμένες γενικές αρχές και κανόνες που καθορίζουν την επιβολή των φόρων. Οι κυριότεροι κανόνες είναι οι ακόλουθοι:

- Η αρχή της καθολικότητας του φόρου, όπου ο φόρος επιβάλλεται αναγκαστικά άνευ διακρίσεων και εξαιρέσεων σε όλους του πολίτες.
- Η αρχή της φορολογικής δικαιοσύνης, όπου επιτρέπει την συνεισφορά κάθε πολίτη στα κοινά βάρη σύμφωνα με το εισόδημα και την οικονομική του κατάσταση.
- Η αρχή της παραγωγικότητας του φόρου, σύμφωνα με την οποία η σκοπιμότητα του φόρου πρέπει να είναι η επαρκής χρηματοδότηση των δημοσίων δαπανών και όχι η παραβίαση του φορολογικού νόμου.

¹ Κωνσταντίνος Δ. Φινοκαλιώτης, *Φορολογικό Δίκαιο*, Γ' Έκδοση (2005), Κεφάλαιο Ε', σελ. 235

² Θεοφάνης Καραγιώργος, *Λογιστική Εταιριών και Φορολογία Εισοδήματος*, (2014), Μέρος Δεύτερο, Κεφάλαιο 1, σελ. 377

- Η αρχή της απλότητας του φόρου, δηλαδή οι φορολογικές διατάξεις να είναι απλές και κατανοητές ώστε να εφαρμόζονται ορθά από τους φορολογούμενους.
- Η αρχή της σταθερότητας και βεβαιότητας του φόρου, ώστε οι φορολογούμενοι να εφαρμόζουν σωστά τις θεσπιζόμενες διατάξεις και να είναι πλήρως ενημερωμένοι για τις φορολογικές τους υποχρεώσεις.
- Η αρχή του διαφορισμού των εισοδημάτων, κατά την οποία επιβάλλεται η διαφορετική αντιμετώπιση ορισμένων εισοδημάτων όπως τα εισοδήματα από κεφάλαια, από μισθωτή εργασία, από τόκους-μερίσματα κλπ.
- Η αρχή της αποφυγής της διπλής φορολογίας η οποία εφαρμόζεται σε διακρατικό επίπεδο.³ Σε κάθε περίπτωση στην φορολογία υπερισχύει η Σύμβαση Αποφυγής Διπλής Φορολογίας, εφόσον υφίσταται με την αλλοδαπή χώρα σχετική σύμβαση.

1.2 Το υποκείμενο του φόρου

Υποκείμενο ενός φόρου, θεωρείται το πρόσωπο του οποίου το εισόδημα ή η περιουσία του ή οι καταναλωτικές του δαπάνες, λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό των φόρων. Το πρόσωπο αυτό είναι κατά νόμο υπόχρεο για την καταβολή του φόρου και επιβαρύνεται το φορολογικό βάρος. Υπάρχουν όμως περιπτώσεις όπου το υποκείμενο του φόρου και το πρόσωπο που πραγματικά επιβαρύνεται με την καταβολή του φόρου δεν συμπίπτουν.

Ένα αρκετά αμφισβητούμενο θέμα από τις νομοθεσίες διάφορων κρατών αλλά και από την Δημόσια Οικονομική, είναι αν τόσο τα φυσικά όσο και τα νομικά πρόσωπα μπορούν να χαρακτηριστούν ως υποκείμενα του φόρο. Στην χώρα μας, το σύστημα αυτό ισχύει σε αντίθεση με πολλές χώρες όπου το θέμα αυτό δεν αντιμετωπίζεται ενιαία. Για παράδειγμα, σε αρκετές χώρες οι προσωπικές εταιρίες δεν είναι υποκείμενες στο φόρο παρά μόνο οι εταίροι αυτών.⁴

³ Θεοφάνης Καραγιώργος, *Λογιστική Εταιριών και Φορολογία Εισοδήματος*, (2004), Μέρος Δεύτερο, Κεφάλαιο 1, σελ 377-378

⁴ Νικόλαος Ι. Μπάρμπας-Κωνσταντίνος Δ. Φινοκαλιώτης, *Δημόσια Οικονομικά*, Β' Έκδοση (2008), Μέρος Πρώτο, σελ.28

1.3 Το αντικείμενο του φόρου

Το αντικείμενο του φόρου, είναι τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, ως αποδεικτικά μέσα για την οικονομική δύναμη του κάθε προσώπου. Τα στοιχεία αυτά είναι η περιουσία του, το εισόδημα, οι καταναλωτικές δαπάνες και οι συναλλαγές. Με βάση λοιπόν τα παραπάνω, υπολογίζεται ο φόρος που υποχρεούται να καταβάλλει ο φορολογούμενος.⁵

1.4 Οι φορολογικοί συντελεστές

Το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε μία μονάδα φορολογικής βάσης ορίζεται ως φορολογικός συντελεστής. Οι φόροι διακρίνονται σε προοδευτικούς, αναλογικούς, αντίστροφα προοδευτικούς και πάγιους με βάση την μεταβολή της φορολογητέας ύλης και συνεπώς του φορολογικού συντελεστή. Επιπλέον, οι φορολογικοί συντελεστές ομαδοποιούνται σε *μέσους* και *οριακούς* συντελεστές. Πιο συγκεκριμένα, ως *μέσος φορολογικός συντελεστής*, ορίζεται ως το σύνολο του φορολογικού βάρους που επωμίζεται μια οικονομική μονάδα, δηλαδή το κλάσμα του συνολικού φόρου που υποχρεούται να καταβάλλει ο φορολογούμενος, προς το σύνολο της φορολογητέας ύλης. Αντιθέτως, *οριακός συντελεστής* ορίζεται ο φόρος που καταβάλλεται επιπλέον για κάθε αύξηση της φορολογητέας ύλης κατά μία μονάδα. Κατά την αναλογική φορολογία ο οριακός συντελεστής συμπίπτει με τον μέσο, ενώ στην προοδευτική φορολογία ή στην αντίστροφα προοδευτική φορολογία η διάκριση μεταξύ του μέσου και του οριακού συντελεστή είναι ξεκάθαρη.⁶

1.5 Διάκριση των φόρων

1.5.1 Διάκριση των φόρων σε σχέση με την φορολογική βάση

1.5.1.1 Πραγματικοί και προσωπικοί φόροι

Η διάκριση των φόρων σε προσωπικούς και πραγματικούς γίνεται με βάση κατά πόσο συνυπολογίζεται στον καθορισμό της φορολογικής βάσης η προσωπική κατάσταση του φορολογούμενου ή λαμβάνεται υπόψη μόνο το ύψος της φορολογητέας ύλης.

⁵ Νικόλαος Ι. Μπάρμπας- Κωνσταντίνος Δ. Φινοκαλιώτης, *Δημόσια Οικονομικά*, Β' Έκδοση (2008), Μέρος Πρώτο, σελ.30

⁶ Νικόλαος Ι. Μπάρμπας- Κωνσταντίνος Δ. Φινοκαλιώτης, *Δημόσια Οικονομικά*, Β' Έκδοση (2008), Μέρος Πρώτο, σελ.31-32

Αναλυτικότερα, ως *πραγματικοί φόροι* ορίζονται οι φόροι εκείνοι που επιβάλλονται στους φορολογούμενους χωρίς να συνυπολογίζεται η προσωπική και οικονομική τους κατάσταση. Τέτοιοι φόροι είναι ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας, οι Ειδικοί Φόροι, καθώς και ο φόρος μεταβίβασης. Αντίθετα, ως *προσωπικοί φόροι* ορίζονται εκείνοι που για τον καθορισμό και την επιβολή τους λαμβάνεται υπόψη η προσωπική κατάσταση του φορολογούμενου. Στην συγκεκριμένη κατηγορία εντάσσονται ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων⁷, ο φόρος κληρονομιάς και ο φόρος δωρεάς.⁸⁹

1.5.1.2 Άμεσοι και έμμεσοι φόροι

Οι *άμεσοι* φόροι είναι φόροι οι οποίοι επιβάλλονται ονομαστικά σε συγκεκριμένα πρόσωπα και προέρχονται από πηγές σταθερού ή περιοδικού χαρακτήρα π.χ. φόρος εισοδήματος.

Οι *έμμεσοι* φόροι είναι άμεσης και μεγάλης απόδοσης και επιβάλλονται σε όλους τους πολίτες και όχι ονομαστικά π.χ. Φ.Π.Α.

Συγκριτικά, οι άμεσοι φόροι είναι δικαιότεροι καθώς προδίδουν με άμεσο τρόπο την ύπαρξη μεγάλης φοροδοτικής ικανότητας σε αντίθεση με τους έμμεσους φόρους που επιβάλλονται αδιακρίτως σε όλους τους πολίτες ανεξαρτήτως εισοδήματος και οικονομικής κατάστασης. Ορισμένα πλεονεκτήματα των δύο αυτών κατηγοριών αντίστοιχα είναι ότι οι άμεσοι φόροι είναι σταθεροί και ο κατά νόμο υπόχρεος γνωρίζει εκ των προτέρων τις φορολογικές του επιβαρύνσεις. Επιπλέον, οι έμμεσοι φόροι έχουν μικρό κόστος βεβαίωσης και διακρίνονται από εύκολη εισπραξιμότητα.¹⁰

1.5.2 Διάκριση των φόρων με βάση την μέθοδο υπολογισμού τους

1.5.2.1 Φόροι επί της αξίας και ειδικευμένοι φόροι

⁷ Βλ. Κεφάλαιο 2-Υποενότητα 2.4.1.2-σελ. 21

⁸ Ο υπολογισμός της φορολογικής επιβαρύνσης εξαρτάται όχι κατά αποκλειστικότητα από την φορολογητέα ύλη αλλά και από τον βαθμό συγγένειας του κληρονόμου με τον κληρονομούμενο και του δωρητή με τον δωρεοδόχο

⁹ Κωνσταντίνος Δ. Φινοκαλιώτης, *Φορολογικό Δίκαιο*, Γ' Έκδοση (2005), Κεφάλαιο Ε', σελ. 35-36

¹⁰ Θεοφάνης Καραγιώργος, *Λογιστική Εταιριών και Φορολογία Εισοδήματος*, (2004), Μέρος Δεύτερο, Κεφάλαιο 1, σελ 378-379

Φόροι επί της αξίας ουσιαστικά είναι οι φόροι που επιβάλλονται επί της αξίας του αντικειμένου στο φόρο π.χ. του εισοδήματος, της περιουσίας και αποτιμώνται σε χρηματικές μονάδες.

Από την άλλη μεριά, οι *ειδικευμένοι φόροι* δεν επιβάλλονται επί της αξίας του αντικειμένου στο φόρο, αλλά επί ενός συγκεκριμένου χαρακτηριστικού- στοιχείου του π.χ. όγκος, βάρος, που ορίζεται από τον νόμο.

1.5.3 Διάκριση των φόρων με βάση τους προβλεπόμενους συντελεστές

1.5.3.1 Αναλογικοί και προοδευτικοί φόροι

Ως *αναλογικοί*, ορίζονται οι φόροι των οποίων οι φορολογικοί συντελεστές διατηρούνται σταθεροί ανεξαρτήτως αυξομείωσης της φορολογικής βάσης. Τέτοιου είδους φόροι είναι ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων για τον οποίο υπάρχει καθορισμένος και σταθερός συντελεστής, όπως και ο Φ.Π.Α.

Προοδευτικοί είναι οι φόροι των οποίων οι φορολογικοί συντελεστές ορίζονται από συγκεκριμένη κλίμακα στο μέτρο που αυξάνει η φορολογική βάση π.χ. εισόδημα από μισθωτή εργασία.¹¹

1.6 Εξαιρέσεις και απαλλαγές από το νόμο

Είναι σαφές ότι ο κανόνας της καθολικότητας του νόμου ορίζει ότι ο φόρος επιβάλλεται χωρίς διακρίσεις και εξαιρέσεις σε όλους του πολίτες. Παρά το γεγονός αυτό όμως, πολιτικοί, οικονομικοί και κοινωνικοί κυρίως λόγοι, οι οποίοι θεμελιώνονται από τον νόμο, καθιστούν αναγκαίες τις απαλλαγές και εξαιρέσεις από τον φόρο. Οι φορολογούμενοι οι οποίοι απαλλάσσονται από τον φόρο, είτε έχουν το δικαίωμα μη καταβολής του φόρου, είτε λαμβάνουν κάποια έκπτωση στο φόρο που υποχρεούνται να καταβάλλουν.

¹¹ Κωνσταντίνος Δ. Φινοκαλιώτης, *Φορολογικό Δίκαιο*, Γ' Έκδοση (2005), Κεφάλαιο Β', σελ.53

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Το φορολογικό σύστημα

2.1 Η έννοια του φορολογικού συστήματος

Κατά το παρελθόν, υπήρχε διάσταση απόψεων στον επιστημονικό κόσμο, όσον αφορά την επιβολή ενός ή περισσότερων φόρων από το Κράτος. Ειδικότερα, το 18^ο και τον 19^ο αιώνα κυριάρχησε η άποψη της θέσπισης ενός και μοναδικού φόρου. Βέβαια, η άποψη αυτή ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με το κρατικό μοντέλο «Κράτος Φύλακας» που επικρατούσε εκείνη την εποχή.

Στην σύγχρονη όμως εποχή, ο σκοπός του φόρου έχει επεκταθεί. Πιο συγκεκριμένα, η λειτουργία του φόρου είναι η εξυπηρέτηση ταμειυτικών, οικονομικών και κοινωνικών σκοπών και η επίλυση σύνθετων οικονομικών προβλημάτων που δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν μέσω του συστήματος του ενός φόρου. Επιπρόσθετα, η θέση αυτή δεν εξυπηρετεί σε καμία περίπτωση τις ανάγκες των σύγχρονων «Κοινωνικών Κρατών» για σημαντικούς λόγους. Αναλυτικότερα, η επιβολή ενός μόνο φόρου θα είχε ως αποτέλεσμα την ύπαρξη ενός υψηλού φορολογικού συντελεστή. Συνέπεια αυτού, θα ήταν η παραβίαση της αρχής της καθολικότητας του νόμου, καθώς λόγω της υπερφορολόγησης αρκετοί πολίτες θα προσπαθούσαν να φοροδιαφύγουν. Εξίσου σημαντική συνέπεια της υπερφορολόγησης είναι η μείωση του κινήτρου προς εργασία και άσκηση επενδυτικών δραστηριοτήτων. Ένας ακόμη λόγος για τον οποίο δεν γίνεται αποδεκτή η πρόταση του ενός φόρου, είναι η σημαντική απώλεια εσόδων του Κράτους από τις δωρεές και τις κληρονομίες που δεν θα υπόκεινται στην φορολογία.

Από την άλλη μεριά, η ύπαρξη πολλών φόρων επιλύει σε μεγάλο βαθμό διάφορα ζητήματα. Κάποια από αυτά είναι η καθολικότητα του φόρου καθώς και η φορολογική ισότητα, διότι καθίσταται σαφές ότι υπόκεινται στο φόρο όλοι οι πολίτες ανάλογα με την φοροδοτική τους ικανότητα π.χ. εισόδημα, περιουσία κλπ. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, μέσω του συστήματος της πολλαπλής φορολογίας εξυπηρετούνται ταμειυτικοί σκοποί καθώς μεγιστοποιούνται τα κρατικά έσοδα αλλά και κοινωνικοί και οικονομικοί σκοποί. Πιο συγκεκριμένα, η οικονομική ανάπτυξη μέσω της παροχής κινήτρων για επενδύσεις και η αναδιανομή του πλούτου μέσω του φόρου εισοδήματος είναι κάποιοι από τους σκοπούς που επιτυγχάνονται κατά κύριο λόγο από την επιβολή περισσότερων του ενός

φόρου. Από τα παραπάνω, κρίνεται σαφές ότι η σύμπραξη πολλών φόρων κρίνεται άκρως αναγκαία και αποτελεί και τον ορισμό της έννοιας του *φορολογικού συστήματος*.

Πέρα από το σύστημα της πολλαπλής φορολογίας, ένα άλλο ζήτημα που ταλανίζει την οικονομική πολιτική είναι η διάρθρωση του φορολογικού συστήματος. Το συγκεκριμένο ζήτημα απόκειται στην δυνατότητα της πολιτικής εξουσίας να διαμορφώνει το φορολογικό σύστημα της χώρας αλλά και στις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν σε κάθε κράτος. Για το λόγο αυτό δικαιολογείται και το γεγονός ότι το φορολογικό σύστημα κάθε χώρας διαφέρει και η διάρθρωση του καθορίζεται από διαφορετικούς παράγοντες.

Είναι γνωστό ότι σύμφωνα με τον κανόνα της φορολογικής δικαιοσύνης στον κατά νόμο υπόχρεο στο φόρο θα πρέπει να επιβάλλεται φόρος ο οποίος είναι προσαρμοσμένος στην οικονομική του δυνατότητα κάτι το οποίο είναι σχετικά δύσκολο όσον αφορά του φόρους κατανάλωσης (έμμεσους φόρους). Έτσι, καθίσταται αντιληπτό, ότι ο φορολογικός νομοθέτης θα πρέπει να επιδιώκει την αύξηση των άμεσων φόρων, οι οποίοι επιβάλλονται ονομαστικά και εξυπηρετούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους έμμεσους φόρους τον κανόνα της φορολογικής δικαιοσύνης. Ωστόσο, ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται ευκολότερα στις ανεπτυγμένες χώρες στις οποίες το εισόδημα των πολιτών είναι υψηλό και η επιβολή των άμεσων φόρων έχει ορατά αποτελέσματα, σε σχέση με τις υποανάπτυκτες χώρες με ανεπαρκές εισόδημα πολιτών στις οποίες η πολιτική εξουσία εστιάζει περισσότερο στους έμμεσους φόρους ώστε να καλύψουν τα έξοδα τους. Άλλωστε δεν προκαλεί έκπληξη ότι σε χώρες του τρίτου κόσμου το μεγαλύτερο μέρος των συνολικών φορολογικών εσόδων τους αποτελείται από έμμεσους φόρους.¹²

2.2 Ιστορική εξέλιξη

Κατά τον 19^ο αιώνα, το φορολογικό σύστημα της Ελλάδας αποτελούνταν από έμμεσους φόρους π.χ. από φόρους κατανάλωσης οινοπνεύματος και καπνού, τελωνειακούς δασμούς, έσοδα από φορολογικά μονοπώλια κ.α. Η άμεση φορολογία κατά την εποχή εκείνη, δεν αποτελούσε αντικείμενο εσόδων για το Κράτος. Όπως είναι γνωστό, την μεγαλύτερη πηγή εσόδων καθώς και την βάση του φορολογικού συστήματος του ελληνικού κράτους αποτελούσε η *έγγειος ιδιοκτησία*, δηλαδή η κατοχή γης από τους

¹² Νικόλαος Ι. Μπάρμπας- Κωνσταντίνος Δ. Φινοκαλιώτης, *Δημόσια Οικονομικά*, Β' Έκδοση (2008), Μέρος Πρώτο, σελ.73-79

πολίτες. Μάλιστα, ο φόρος της δεκάτης, ο τακτικός φόρος για την αγροτική παραγωγή που επιβλήθηκε από τον Σουλτάνο στους υπηκόους της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, διατηρήθηκε μέχρι το 1880 επί Καποδίστρια.

Στο Ελληνικό Κράτος, η πρώτη μορφή φορολόγησης εμφανίστηκε το 1877 με την μορφή φόρου που επιβαλλόταν στα εισοδήματα των διανεμόμενων κερδών των ανώνυμων εταιρειών και των αλλοδαπών ανώνυμων εταιρειών τα οποία αποκτώνταν στην Ελλάδα αλλά και με την μορφή φόρου ως συμμετοχή στους μισθούς και στις συντάξεις. Το 1909, εφαρμόστηκε φόρος που όριζε ότι υποκείμενοι στο φόρο είναι οι πολίτες με μεγάλη φοροδοτική ικανότητα. Η εφαρμογή αυτού του τύπου φορολόγησης δεν μακροημέρευσε, καθώς οι φορολογούμενοι αντιστάθηκαν σε πιθανή άρση απορρήτου των προσωπικών περιουσιακών τους στοιχείων. Έτσι, με αφορμή την αντίδραση αυτή το 1911 αποφασίστηκε ότι τα εισοδήματα των πολιτών θα φορολογούνται με βάση το μίσθωμα της κατοικίας τους.

Σημαντικό σταθμό για την ιστορία και τη εξέλιξη του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα, αποτέλεσε η φορολογική μεταρρύθμιση του 1919 επί Ελευθερίου Βενιζέλου με την επιβολή του νόμου 1640 «περί Κώδικος Φορολογίας των Καθαρών Προσόδων» όπου διατηρήθηκε στην χώρας μας για σαράντα χρόνια. Σκοπός της φορολογικής αυτής μεταρρύθμισης ήταν να υπηρετεί την αρχή της φορολογικής δικαιοσύνης και φορολογικής ισότητας. Ο σκοπός αυτός δεν κατορθώθηκε για πολιτικούς και οικονομικούς λόγους αλλά και για το γεγονός ότι την εποχή εκείνη επικρατούσε όχι μόνο έλλειψη μέσων ελέγχου και οργάνων που θα εκτελούσαν το φορολογικό έργο αλλά και έλλειψη φορολογικής συνείδησης.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την φορολογία καθαρών προσόδων, η φορολογία εισοδήματος διαχωριζόταν σε δύο επιμέρους νομοθετήματα, την φορολογία φυσικών και την φορολογία νομικών προσώπων. Ο διαχωρισμός αυτός διατηρήθηκε έως το 1994, όπου την διάρθρωση του φορολογικού συστήματος καθόριζε ο Ν.2238/1994 Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος. Τέλος, μεγάλο ιστορικό γεγονός που επηρέασε σε μεγάλο βαθμό την εξέλιξη της διάρθρωσης του φορολογικού συστήματος της Ελλάδος ήταν η ένταξη αυτής στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, δηλαδή την Ευρωπαϊκή Ένωση, την 01/01/1981.¹³

¹³ Νικόλαος Μπάρμπας, *Φορολογία Εισοδήματος*, Γ' Έκδοση (2008), Εισαγωγικό Κεφάλαιο, Τμήμα Δεύτερο, σελ.15

2.3 Η φορολογία στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Καθίσταται σαφές ότι κύριο μέλημα των Κρατών ήταν και είναι έως και σήμερα σε κάποιο βαθμό, η ενίσχυση και υποστήριξη της εγχώριας παραγωγής και των εγχώριων βιομηχανικών κλάδων μέσω των υψηλών δασμών στα εισαγόμενα προϊόντα και των φόρων κατανάλωσης. Η τάση λοιπόν αυτή «προστατευτισμού» δεν εξυπηρετούσε αφενός τον περιορισμό του ελλείμματος του *ισοζυγίου πληρωμών*¹⁴ και αφετέρου δεν μπορούσε να διατηρηθεί σε ένα πλαίσιο παγκόσμιου εμπορίου και δημιουργίας μιας κοινής αγοράς όπως προέβλεπε η Συνθήκη της ΕΟΚ (ΕΚ).

Ο στόχος της ελεύθερης διακίνησης των αγαθών, των κεφαλαίων και των υπηρεσιών επετεύχθη για πρώτη φορά μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο από την GATT, μια πολυμερή διεθνή συμφωνία. Επίσης, τα εμπόδια που δημιουργούνταν στα πλαίσια του διεθνούς εμπορίου όπως η διπλή φορολογία, επιλύονταν με την σύναψη διμερών, ως επί των πλείστων, συμβάσεων. Η άρση των δασμών, των ποσοτικών περιορισμών κ.λπ., που αποτελούσαν επίσης εμπόδια για την δημιουργία μίας ενιαίας αγοράς, άνοιξε τον δρόμο για την επίτευξη του στόχου αυτού. Έτσι συνεπάγεται ότι η Συνθήκη της ΕΟΚ, είχε ως στόχο την δημιουργία ενός κοινού οικονομικού χώρου, ο οποίος θα έμοιαζε σε μεγάλο βαθμό με την «εσωτερική αγορά»¹⁵.

Πέρα από τους δασμούς, τους ποσοτικούς περιορισμούς στην διακίνηση των εμπορευμάτων, τις διαφορές στον τρόπο φορολόγησης των εισαγόμενων και εγχώριων αγαθών, ένα από τα πιο σημαντικά εμπόδια για την επίτευξη του στόχου της ΕΟΚ που αναφέρθηκε παραπάνω, ήταν η ύπαρξη σημαντικών διαφορών μεταξύ των φορολογικών συστημάτων των κρατών-μελών. Η επίλυση του συγκεκριμένου προβλήματος κατέστη αναγκαία, καθώς η άσκηση οικονομικής πολιτικής απαιτούσε την εναρμόνιση των φορολογικών συστημάτων. Η ενέργεια αυτή, αναμφίβολα θα αποτελούσε μια ιδιαίτερος σημαντική εξέλιξη ως προς την επίτευξη του στόχου της Συνθήκης ΕΚ, παρ' όλα αυτά η εναρμόνιση των φορολογικών συστημάτων κατά το μέγιστο βαθμό, θα περιόριζε τα κράτη από το να ασκούν οικονομική και κοινωνική πολιτική. Έτσι, η Συνθήκη της ΕΚ, θέσπισε κάποια μέτρα για την αντιμετώπιση των περιορισμών που δημιουργεί η

¹⁴ Ως *ισοζύγιο πληρωμών* ορίζεται ως ο ειδικός λογαριασμός εκείνος στον οποίο καταγράφεται η εισροή και εκροή κεφαλαίων (εισπράξεων και πληρωμών σε συνάλλαγμα) από και προς μια χώρα κατά τη διάρκεια συνήθως ενός έτους.

¹⁵ Η *εσωτερική αγορά* είναι ένας τόπος ελευθερίας στον οποίο επικρατούν συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού στον οποίο παρέχεται η δυνατότητα πρόσβασης σε αγαθά, υπηρεσίες και επιχειρηματικές ευκαιρίες για πολλούς καταναλωτές και επιχειρήσεις στην ΕΕ.

ενοποίηση φορολογικών μηχανισμών. Πιο συγκεκριμένα, θεσπίστηκε η απαγόρευση φορολογικών διακρίσεων όσον αφορά την διακίνηση προϊόντων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Ειδικότερα η συγκεκριμένη απαγόρευση στόχευε στην μεγαλύτερη επιβάρυνση των εισαγόμενων προϊόντων και αντίστοιχα την προστασία των εγχώριων. Απαγορεύτηκε επίσης και η ενίσχυση των εξαγόμενων εγχώριων προϊόντων (άρθρα 90,91 επ., Συνθ. ΕΚ). Επιπλέον, θεσπίστηκε διαδικασία μέσω της οποίας θα πραγματοποιούνταν ο στόχος της εναρμόνισης των φορολογικών συστημάτων, η οποία όμως θα εστίαζε κυρίως στον τομέα των έμμεσων φόρων (άρθρο 93 Συνθ. ΕΚ). Δηλαδή, το πρώτο μέτρο ήταν άμεσου χαρακτήρα, ενώ το δεύτερο είχε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα καθώς προέβλεπε διαδικασία η οποία θα είχε αποτελέσματα μετά από ένα χρονικό διάστημα σε σχέση με την εναρμόνιση των φορολογικών συστημάτων.¹⁶

Στην σύγχρονη εποχή, ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν είναι σαφώς να εισπράττει τους φόρους, να καθορίζει τον τρόπο που αυτοί δαπανώνται και να καθορίζει τους φορολογικούς συντελεστές, καθώς αυτό είναι έργο της Κυβέρνησης της εκάστοτε χώρας. Ο κύριος ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να ελέγχει την εφαρμογή κάποιων φορολογικών κανόνων οι οποίοι σχετίζονται κυρίως με πολιτικές της ΕΕ για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές. Πιο συγκεκριμένα, επιμελείται της διασφάλισης της ελεύθερης διακίνησης εντός της ενιαίας αγοράς αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Μεριμνά για την εξασφάλιση ότι οι επιχειρήσεις σε μια χώρα δεν κατέχουν αθέμιτο πλεονέκτημα έναντι ανταγωνιστών τους σε άλλες χώρες καθώς και ότι η επιβολή των φόρων δεν οδηγεί σε διακρίσεις σε βάρος επιχειρήσεων και πολιτών χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Θεμελιώδη συστατικά της φορολογικής πολιτικής στην ΕΕ είναι πρώτον η άμεση φορολογία, η οποία αποτελεί την κύρια αρμοδιότητα των κρατών μελών και για την οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει κοινά πρότυπα όσον αφορά την φορολογία των φυσικών και των νομικών προσώπων αλλά και από την μεριά τους οι χώρες έχουν θεσπίσει κοινά μέτρα για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής και της διπλής φορολόγησης. Δεύτερον η έμμεση φορολογία, η οποία σχετίζεται με την ελεύθερη διακίνηση εμπορευμάτων και υπηρεσιών στην ενιαία αγορά και για την οποία η ΕΕ έχει θεσπίσει νομοθεσίες για τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, μεριμνώντας ώστε να μην

¹⁶ Κωνσταντίνος Δ. Φινοκαλιώτης, *Φορολογικό Δίκαιο*, Γ' Έκδοση (2005), Κεφάλαιο Γ', σελ.158-162

νοθεύεται ο ανταγωνισμός από διαφορές που τυχόν προκύπτουν από τους φορολογικούς συντελεστές και τα συστήματα φορολογίας.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, στα πλαίσια της ενιαίας αγοράς και του διασυνοριακού εμπορίου, οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην προσπάθεια τους να εναρμονίσουν τους κανόνες που αφορούν ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες, έχουν θεσπίσει ορισμένες συμφωνίες σε διάφορους τομείς όπως ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ), οι φόροι για την ηλεκτρική ενέργεια, τα ενεργειακά προϊόντα, τον καπνό και το αλκοόλ.¹⁷

Πίνακας 1. Συντελεστές ΦΠΑ που εφαρμόζονται στις χώρες της ΕΕ

Κράτος – μέλος	Κωδικός χώρας	Κανονικός Συντελεστής	Μειωμένος Συντελεστής ¹⁸
Αυστρία	AT	20	10/13
Βέλγιο	BE	21	6/12
Βουλγαρία	BG	20	9
Κύπρος	CY	19	5/9
Τσεχία	CZ	21	10/15
Γερμανία	DE	16	5
Δανία	DK	25	-
Εσθονία	EE	20	9
Ελλάδα	EL	24	6/13
Ισπανία	ES	21	10
Φινλανδία	FI	24	10/14
Γαλλία	FR	20	5,5/10
Κροατία	HR	25	5/13
Ουγγαρία	HU	27	5/18
Ιρλανδία	IE	23	9/13,5
Ιταλία	IT	22	5/10
Λιθουανία	LT	21	5/9
Λουξεμβούργο	LU	17	8
Λετονία	LV	21	12/5

¹⁷European Union- https://europa.eu/european-union/topics/taxation_en

¹⁸ Για την παροχή συγκεκριμένων αγαθών και υπηρεσιών μπορεί να εφαρμοστεί ένας ή δύο μειωμένοι συντελεστές, αλλά, στις περισσότερες περιπτώσεις, αυτό δεν ισχύει για τις ηλεκτρονικά παρεχόμενες υπηρεσίες. Οι μειωμένοι συντελεστές που αναφέρονται εδώ δεν μπορούν να είναι κατώτεροι του 5%.

Μάλτα	MT	18	5/7
Κάτω χώρες	NL	21	9
Πολωνία	PL	23	5/8
Πορτογαλία	PT	23	6/13
Ρουμανία	RO	19	5/9
Σουηδία	SE	25	6/12
Σλοβενία	SI	22	9,5
Σλοβακία	SK	20	10
Ηνωμένο Βασίλειο	UK	20	5

Πηγή: Europa.eu

2.4 Το φορολογικό πλαίσιο στην Ελλάδα

2.4.1 Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος

2.4.1.1 Γενικές Διατάξεις

Ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε), Νόμος Υπ' Αριθ. 4172 (Φ.Ε.Κ Α 167 23.7.2013), ρυθμίζει την φορολογία του εισοδήματος των φυσικών, των νομικών προσώπων και των κάθε είδους νομικών οντοτήτων. Επιπλέον, ο Κ.Φ.Ε ρυθμίζει τον τρόπο φορολόγησης για τις κατηγορίες εισοδημάτων, όπως ορίζονται στον Κ.Φ.Ε, καθώς και τον τρόπο απόδοσης των φόρων με την υποβολή της δήλωσης, την προκαταβολή του φόρου και την παρακράτηση του.¹⁹

Υποκείμενο στο φόρο είναι κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο έχει τη φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα, για το φορολογητέο εισόδημα του που προκύπτει στην ημεδαπή και στην αλλοδαπή, δηλαδή για το παγκόσμιο εισόδημά του που αποκτάται μέσα σε ένα συγκεκριμένο φορολογικό έτος που αποκτάται το εισόδημα αυτό. Επίσης, κάθε φυσικό πρόσωπο, που δεν έχει την φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα, θεωρείται υποκείμενο στο φόρο στην Ελλάδα, μόνο για το φορολογητέο εισόδημά του που προκύπτει στην Ελλάδα και αποκτάται μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος. Ως φορολογικός κάτοικος της Ελλάδας, θεωρείται το φυσικό πρόσωπο που έχει την μόνιμη ή κύρια κατοικία του στην Ελλάδα ή την συνήθη διαμονή του ή τους προσωπικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς

¹⁹ Νόμος 4172/2013, Μέρος Πρώτο-Γενικές Διατάξεις, Άρθρο 1 – Πεδίο Εφαρμογής

δεσμούς του, είτε είναι προξενικός, διπλωματικός ή δημόσιος λειτουργός, οπότε υποβάλλει ατομική δήλωση φορολογίας εισοδήματος ώστε να φορολογηθεί στην Ελλάδα. Ως φορολογητέο εισόδημα, ορίζεται το εισόδημα που απομένει μετά την αφαίρεση των δαπανών που εκπίπτουν από το ακαθάριστο εισόδημα. Ειδικότερα ο Κ.Φ.Ε διαχωρίζει τα ακαθάριστα εισοδήματα στις ακόλουθες κατηγορίες: α) εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις, β) εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, γ) εισόδημα από κεφάλαιο και δ) εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου.

Επισημαίνοντας, αν κάποιος φορολογούμενος, που έχει την φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα, αποκτήσει εισόδημα στην αλλοδαπή, κατά την διάρκεια του φορολογικού έτους, ο φόρος που θα του επιβληθεί υπολογισμένος στο συγκεκριμένο εισόδημα για να καταβληθεί στην Ελλάδα, μειώνεται όσο είναι το ποσό του φόρου που καταβλήθηκε αντίστοιχα στην αλλοδαπή για το συγκεκριμένο εισόδημα. Επιπλέον, η παραπάνω μείωση του φόρου εισοδήματος δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό του φόρου που αναλογεί για το ίδιο εισόδημα στην Ελλάδα.²⁰

2.4.1.2 Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

1.Εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις

Κατά τον Νόμο 4172/2013, φόρος εισοδήματος ορίζεται ως ο φόρος που επιβάλλεται σε ετήσια βάση στα εισοδήματα που αποκτούν τα φυσικά πρόσωπα. Στο ακαθάριστο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις συμπεριλαμβάνονται τα πάσης φύσεως εισοδήματα σε μορφή χρήματος ή σε είδος, τα οποία αποκτώνται στο πλαίσιο υφιστάμενης, παρελθούσας ή μελλοντικής εργασιακής σχέσης.

Σαφώς, κάθε παροχή, βοήθημα ή αντάλλαγμα που δύναται να αποτιμηθεί σε χρήματα και δίνεται στον εργαζόμενο αποτελεί μισθολογική παροχή. Έτσι οποιαδήποτε παροχή σε είδος που λαμβάνει ένας εργαζόμενος ή συγγενικό του πρόσωπο συνυπολογίζεται στο φορολογητέο εισόδημα του στην αγοραία αξία του, με την προϋπόθεση ότι η συνολική αξία των παροχών σε είδος υπερβαίνει το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ανά φορολογικό έτος. Χαρακτηριστικά παραδείγματα παροχών σε είδος είναι η δωρεάν φοίτηση ή τα μειωμένα δίδακτρα φοίτησης σε παιδιά καθηγητών, τα κινητά τηλέφωνα,

²⁰ Ιωάννης Δ. Καραγιάννης-Αικατερίνη Δ. Καραγιάννη- Δημήτριος Δ. Καραγιάννης, *Φορολογικά Φοροτεχνικά- Υπολογισμός του Φόρου Εισοδήματος- Φορολογικές Δηλώσεις*, 20^η Έκδοση (2019), Μέρος Πρώτο, Κεφάλαιο Α', σελ.7-10

τα οχήματα, η παροχή σε είδος με την μορφή δανείου όπως π.χ. η προκαταβολή μισθού άνω των τριών μηνών, ακόμα και η παραχώρηση κατοικίας σε εργαζόμενο εταίρο ή μέτοχο ή νομικό πρόσωπο.

Θεωρείται κατανοητό, ότι κατά τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος από μισθωτή εργασία προκύπτουν και κάποιες εξαιρέσεις. Πιο συγκεκριμένα, κάποιες από αυτές τις εξαιρέσεις είναι η αποζημίωση εξόδων διαμονής και σίτισης και η ημερήσια αποζημίωση που έχουν καταβληθεί από τον εργαζόμενο αποκλειστικά για σκοπούς της επιχειρηματικής δραστηριότητας του εργοδότη, το επίδομα αλλοδαπής που χορηγείται σε υπαλλήλους του Υπουργείου Εξωτερικών και των λοιπών δημόσιων πολιτικών υπηρεσιών, οι κρατήσεις υπέρ των ασφαλιστικών ταμείων, οι οποίες επιβάλλονται με νόμο, η αποζημίωση για έξοδα κίνησης που καταβάλλονται από τον εργοδότη για υπηρεσιακούς λόγους, εφόσον αφορούν έξοδα κίνησης που πραγματοποιήθηκαν από τον εργαζόμενο κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του και αποδεικνύονται από νόμιμα παραστατικά και αρκετές ακόμα περιπτώσεις.

Σύμφωνα με το Άρθρο 15 του Ν.4172/2013, το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις υποβάλλεται σε φόρο σύμφωνα με την κλίμακα που ακολουθεί:

Πίνακας 2.Φορολογικός συντελεστής για το εισόδημα από μισθωτή εργασία

Εισόδημα σε ευρώ	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-10.000	9%
10.001-20.000	22%
20.001-30.000	28%
30.001-40.000	36%
40.001 -	44%

Πηγή: taxheaven.gr

Ο φόρος που προκύπτει κατά την εφαρμογή του άρθρου 15 μειώνεται, κατά το άρθρο 16, κατά το ποσό των επτακοσίων εβδομήντα επτά (777) ευρώ για τον φορολογούμενο χωρίς εξαρτώμενα τέκνα. Η μείωση του φόρου ανέρχεται σε οκτακόσια δέκα (810) ευρώ για τον φορολογούμενο με ένα εξαρτώμενο τέκνο, σε εννιακόσια (900) ευρώ για δύο εξαρτώμενα τέκνα, σε χίλια εκατόν είκοσι (1.120) ευρώ για τρία εξαρτώμενα τέκνα και σε χίλια τριακόσια σαράντα (1.340) ευρώ για τέσσερα εξαρτώμενα τέκνα. Για κάθε επιπλέον εξαρτώμενο τέκνο μετά το τέταρτο, η μείωση του φόρου αυξάνεται κατά διακόσια είκοσι (220) ευρώ για κάθε επόμενο τέκνο. Εάν το ποσό του φόρου είναι μικρότερο των ποσών αυτών, η μείωση του φόρου περιορίζεται στο ποσό του

αναλογούντος φόρου. Για φορολογητέο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις, το οποίο υπερβαίνει το ποσό των δώδεκα χιλιάδων (12.000) ευρώ, το ποσό της μείωσης μειώνεται κατά είκοσι (20) ευρώ ανά χίλια (1.000) ευρώ του φορολογητέου εισοδήματος από μισθούς και συντάξεις μέχρι του ποσού της μείωσης του φόρου της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου. Οι παραπάνω προβλέψεις δεν εφαρμόζονται για φορολογούμενους με πέντε εξαρτώμενα τέκνα και άνω. Πρόσθετη μείωση φόρου ποσού διακοσίων (200) ευρώ προβλέπεται για πρόσωπα με τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%) αναπηρία βάσει γνωμάτευσης του Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.), ενώ μείωση φόρου δύναται να πραγματοποιηθεί και στις δωρεές όπου το ποσό του φόρου μειώνεται κατά είκοσι τοις εκατό (20%) επί των ποσών δωρεών προς τους φορείς, εφόσον οι δωρεές υπερβαίνουν στη διάρκεια του φορολογικού έτους το ποσό των εκατό (100) ευρώ. Το συνολικό ποσό των δωρεών δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του φορολογητέου εισοδήματος.

2.Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα

Ως κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα σύμφωνα με το άρθρο 21 του Κ.Φ.Ε, ορίζεται το σύνολο των εσόδων από επιχειρηματικές συναλλαγές μετά την αφαίρεση των επιχειρηματικών δαπανών, των αποσβέσεων και των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις. Επίσης, ως έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα θεωρούνται και τα έσοδα από την πώληση των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης, όπως και το προϊόν της εκκαθάρισής της, καθώς αυτά προκύπτουν κατά την διάρκεια του φορολογικού έτους. Επιπλέον, για τον προσδιορισμό του εισοδήματος από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα στα έσοδα από επιχειρηματικές συναλλαγές συμπεριλαμβάνονται τα έσοδα από την παραγωγή γεωργικών, πτηνοτροφικών, κτηνοτροφικών, δασοκομικών, υλοτομικών και αλιευτικών προϊόντων.

Αναμφίβολα, η έκπτωση όλων των δαπανών κατά τον προσδιορισμό του κέρδους από επιχειρηματική δραστηριότητα γίνεται επιτρεπτή όταν οι συγκεκριμένες δαπάνες πραγματοποιούνται ως προς το συμφέρον της επιχείρησης και συμβαδίζουν με τις συνήθεις εμπορικές συναλλαγές της, αντιστοιχούν σε πραγματική συναλλαγή και η αξία της συναλλαγής δεν κρίνεται κατώτερη ή ανώτερη της πραγματικής αξίας και τέλος τηρούνται στα λογιστικά βιβλία απεικόνισης συναλλαγών κατά την περίοδο που πραγματοποιούνται και δύνανται να αποδειχθούν με τα κατάλληλα δικαιολογητικά

(άρθρο 22). Αντίστοιχα, οι δαπάνες που δεν εκπίπτουν είναι κάποιες από τις παρακάτω: οι τόκοι από δάνεια που λαμβάνει η επιχείρηση από τρίτους, οι μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές, πρόστιμα, ποινές συμπεριλαμβανομένων των προσαυξήσεων που αναλογούν, ο φόρος εισοδήματος, συμπεριλαμβανομένου του τέλους επιτηδεύματος και των έκτακτων εισφορών, κάθε είδους δαπάνη που αφορά σε συναλλαγή (αγορά αγαθών ή λήψη υπηρεσίας) αξίας άνω των πεντακοσίων (500) ευρώ, με την προϋπόθεση ότι η ολική ή τμηματική εξόφληση της δεν έγινε με την χρήση τραπεζικού λογαριασμού και διάφορες άλλες περιπτώσεις (άρθρο 23).

Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα, κατά το άρθρο 29 του Κ.Φ.Ε., φορολογούνται με την κλίμακα της παραγράφου 1 του άρθρου 15, αφού προστεθούν σε τυχόν εισοδήματα από μισθούς και συντάξεις. Για τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα δεν εφαρμόζονται οι μειώσεις του άρθρου 16. Για τα φυσικά πρόσωπα με πρώτη δήλωση έναρξης επιτηδεύματος από 1ης Ιανουαρίου 2013 και για τα τρία πρώτα έτη άσκησης της δραστηριότητάς τους ο φορολογικός συντελεστής του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας της παραγράφου 1 μειώνεται κατά πενήντα τοις εκατό (50%), εφόσον το ετήσιο ακαθάριστο εισόδημά τους από επιχειρηματική δραστηριότητα δεν υπερβαίνει τις δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ. Τα κέρδη από ατομική αγροτική επιχείρηση φορολογούνται αυτοτελώς με την κλίμακα της παραγράφου 1 του άρθρου 15. Ο φόρος που προκύπτει για το εισόδημα από ατομική αγροτική επιχείρηση μειώνεται κατά το ποσό που προβλέπεται στο άρθρο 16. Στην περίπτωση που αποκτάται εισόδημα από μισθούς και συντάξεις μαζί με εισόδημα ατομικής αγροτικής επιχείρησης, η μείωση φόρου υπολογίζεται μία φορά για το σύνολο των εισοδημάτων.²¹

3.Εισόδημα από κεφάλαιο

Κατά το άρθρο 35 του Κ.Φ.Ε., ως εισόδημα από κεφάλαιο ορίζεται το εισόδημα που αποκτά ένα φυσικό πρόσωπο κατά την διάρκεια του φορολογικού έτους σε μετρητά ή σε είδος και λαμβάνουν την μορφή μερισμάτων, τόκων, δικαιωμάτων καθώς και το εισόδημα από ακίνητη περιουσία. Επίσης κατά το άρθρο 40, τα μερίσματα φορολογούνται με συντελεστή πέντε τοις εκατό (5%), οι τόκοι φορολογούνται με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%), τα δικαιώματα φορολογούνται με συντελεστή

²¹Νόμος 4172/2013 <https://www.taxheaven.gr/law/4172/2013>

είκοσι (20%) και τέλος το εισόδημα από ακίνητη περιουσία φορολογείται αυτοτελώς, σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

Πίνακας 3.Φορολογικός συντελεστής για το εισόδημα από ακίνητη περιουσία

Εισόδημα από ακίνητη περιουσία (ευρώ)	Συντελεστής %
0-12.000	15%
12.001 – 35.000	35%
35.001-	45%

Πηγή: taxheaven.gr

Επιπλέον, φόρος μεταβίβασης ακινήτων επιβάλλεται στο 3% επί της φορολογητέας αξίας του ακινήτου. Οι ιδιοκτήτες ακινήτων υπόκεινται επίσης σε δημοτικό δασμό (Τέλος Ακίνητης Περιουσίας - ΤΑΠ), με συντελεστή μεταξύ 0,25% και 0,35% επί της αξίας του ακινήτου. Τέλος, επιβάλλεται φόρος κληρονομιάς από 1% έως 10% για στενούς συγγενείς και 0% έως 40% για κληρονόμους επί της φορολογικής αξίας των ακινήτων.

4.Εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου

Κατά το άρθρο 41 του Κ.Φ.Ε., κάθε εισόδημα που προκύπτει από υπεραξία μεταβίβασης με επαχθή αιτία ακίνητης περιουσίας ή ιδανικών μεριδίων αυτής ή εμπραγμάτου δικαιώματος επί ακίνητης περιουσίας ή ιδανικού μεριδίου αυτού ή συμμετοχών οι οποίες έλκουν άνω του 50% της αξίας τους άμεσα ή έμμεσα από ακίνητη περιουσία και δεν συνιστά επιχειρηματική δραστηριότητα, υπόκειται σε φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων. Ως μεταβίβαση, σύμφωνα με την παράγραφο αυτή νοείται και η εισφορά ακίνητης περιουσίας για την κάλυψη ή την αύξηση κεφαλαίου νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας.

Ως υπεραξία νοείται η διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσης που κατέβαλε ο φορολογούμενος και της τιμής πώλησης ή της αξίας του ανταλλάγματος που καταβάλλεται σε αυτόν και λαμβάνεται αποπληθωρισμένη. Η τιμή κτήσης προσδιορίζεται ως εξής: α) στην περίπτωση κτήσης λόγω μεταβίβασης με επαχθή αιτία, είναι το τίμημα ή η αξία του ανταλλάγματος, όπως προκύπτει από το οικείο συμβόλαιο, β) στην περίπτωση κτήσης λόγω κληρονομικής διαδοχής ή μεταβίβασης με χαριστική αιτία, είναι η αξία βάσει της οποίας υπολογίστηκε ο φόρος κληρονομιάς, δωρεάς ή

γονικής παροχής ή χορηγήθηκε απαλλαγή από αυτόν, όπως η αξία αυτή προκύπτει από το οικείο συμβόλαιο ή οποιοδήποτε άλλο δημόσιο έγγραφο, γ) σε κάθε άλλη περίπτωση, υπολογίζεται ως εξής: τιμή κτήσης ισούται με την τιμή μεταβίβασης επί τον Δείκτη Τιμών Κατοικιών (ΔΤΚατ) του έτους κτήσης διά του ΔΤΚατ του προηγούμενου της μεταβίβασης έτους. Ως ΔΤΚατ νοείται ο μέσος Δείκτης Τιμών Κατοικιών Αστικών Περιοχών της περιόδου Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου κάθε έτους, όπως ανακοινώνεται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Η τιμή πώλησης είναι το αναγραφόμενο στο συμβόλαιο τίμημα κατά το χρόνο της μεταβίβασης ή, στην περίπτωση της ανταλλαγής, η αντικειμενική αξία της ακίνητης περιουσίας που αποτελεί το αντάλλαγμα για κάθε συμβαλλόμενο και εφόσον αυτή δεν υφίσταται, η φορολογητέα αξία. Κατά το άρθρο 43 του Κ.Φ.Ε., το εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου φορολογείται με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%). Ο φόρος υπεραξίας για την πώληση ακινήτων έχει ανασταλεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2022.

5.Επιβολή ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης σε φυσικά πρόσωπα

Η ειδική εισφορά αλληλεγγύης επιβάλλεται στα εισοδήματα άνω των δώδεκα χιλιάδων (12.000) ευρώ των φυσικών προσώπων ή σχολάζουσας κληρονομιάς. Για την επιβολή της εισφοράς αλληλεγγύης, λαμβάνεται υπόψη το σύνολο του πραγματικού ή τεκμαρτού εισοδήματος, όπως αυτό προκύπτει από την άθροιση των εισοδημάτων από μισθωτή εργασία και συντάξεις, από επιχειρηματική δραστηριότητα, από κεφάλαιο, από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου, φορολογούμενο ή απαλλασσόμενο. Επίσης, η ειδική εισφορά αλληλεγγύης φυσικών προσώπων δεν αφαιρείται από το συνολικό εισόδημα ούτε από το φόρο εισοδήματος. Από την επιβολή της ειδικής εισφοράς, εξαιρούνται και δεν προσμετρώνται τα εισοδήματα των προσώπων που παρουσιάζουν αναπηρίες κάθε μορφής σε ποσοστό από ογδόντα τοις εκατό (80%) και άνω. Η ειδική εισφορά αλληλεγγύης, που επιβάλλεται στο συνολικό καθαρό εισόδημα υπολογίζεται με την ακόλουθη κλίμακα:

Πίνακας 4.Ειδική εισφορά αλληλεγγύης

Εισόδημα (ευρώ)	Εισφ. Αλληλεγγύης
0-12.000	0%
12.001-20.000	2,2%

20.001-30.000	5%
30.001-40.000	6,5%
40.001-65.000	7,5%
65.001-220.000	9%
>220.000	10%

Πηγή: taxheaven.gr

2.4.1.3 Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων

Σύμφωνα με το άρθρο 44, φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων ορίζεται ο φόρος που επιβάλλεται στα κέρδη που πραγματοποιούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες κατά την διάρκεια του φορολογικού έτους. Στο φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων υπόκεινται οι κεφαλαιουχικές εταιρείες που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή, οι προσωπικές εταιρείες που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή, τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή και στα οποία περιλαμβάνονται και τα κάθε είδους σωματεία και ιδρύματα, με εξαίρεση μόνο τα κάθε είδους έσοδα που πραγματοποιούνται κατά την επιδίωξη της εκπλήρωσης του σκοπού τους, τα οποία δεν αποτελούν αντικείμενο φόρου, συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών, κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς εφόσον ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα και κοινοπραξίες (άρθρο 45 Κ.Φ.Ε.).

Κατά το άρθρο 47, τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα προσδιορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' , του Μέρους Δεύτερου («Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων») του Κ.Φ.Ε., εκτός από τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά στο παρόν κεφάλαιο. Σε περίπτωση κεφαλαιοποίησης ή διανομής κερδών για τα οποία δεν έχει καταβληθεί φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων ή νομικών οντοτήτων, το ποσό που διανέμεται ή κεφαλαιοποιείται φορολογείται σε κάθε περίπτωση ως κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα, ανεξαρτήτως ύπαρξης φορολογικών ζημιών. Όλα τα έσοδα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές

οντότητες που αναφέρθηκαν παραπάνω,²² θεωρούνται έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα.

Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες που τηρούν διπλογραφικά βιβλία κατά το άρθρο 58 του Κ.Φ.Ε. φορολογούνται με συντελεστή είκοσι τέσσερα τοις εκατό (24%) για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2019 και εφεξής. Τα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία έχουν ενταχθεί στις ειδικές διατάξεις του άρθρου 27Α, το οποίο αφορά στην προαιρετική μετατροπή αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, επί προσωρινών διαφορών, σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου φορολογούνται με συντελεστή είκοσι εννέα τοις εκατό (29%).²³

Κάποιες φορολογικές επιβαρύνσεις που προκύπτουν από τον νόμο είναι οι ακόλουθες: ο δασμός 1% για αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου και άλλα ειδικά φορολογικά καθεστώτα (για ναυτιλιακές εταιρείες, εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητα, αμοιβαία κεφάλαια κ.α.), η επιπλέον χρέωση 0,1% προς όφελος της Επιτροπής Ανταγωνισμού²⁴ για τη συνεισφορά κεφαλαίου σε ανώνυμη εταιρεία. Μία επιπρόσθετη επιβάρυνση, είναι ο Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ), ο οποίος επιβάλλεται ετησίως σε ακίνητα, αποτελούμενο από έναν κύριο φόρο που υπολογίζεται σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά του ακινήτου, τα τετραγωνικά, τον όροφο (αν πρόκειται για κατοικία), την παλαιότητα, την τιμή ζώνης. Επίσης, κάθε μεταβίβαση ακινήτων, η οποία δεν υπόκειται σε ΦΠΑ, υπόκειται σε φόρο μεταβίβασης ακινήτων που επιβάλλεται με συντελεστή 3% επί της φορολογητέας αξίας του ακινήτου. Τέλος, οι ενοικιάσεις επαγγελματικών ακινήτων υπόκεινται σε τέλος χαρτοσήμου 3,6%.²⁵

Εν συνεχεία, εστιάζοντας στους φόρους κατανάλωσης και πιο συγκεκριμένα στο Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, ο οποίος έχει ως αντικείμενο την παράδοση αγαθών και την παροχή υπηρεσιών, εφόσον πραγματοποιούνται από επαχθή αιτία στο εσωτερικό της

²² Ν.4172/2013 Κ.Φ.Ε Μέρος Τρίτο, Κεφάλαιο Α', Άρθρο 45

²³ Νόμος 4172/2013 <https://www.taxheaven.gr/law/4172/2013>

²⁴ «Η Επιτροπή Ανταγωνισμού λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή και έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Σκοπός της ΕΑ είναι αύξηση της αποτελεσματικότητας, της παραγωγικότητας, των επενδύσεων, της έρευνας και ανάπτυξης και της καινοτομίας, η μείωση των τιμών, βελτίωση της ποιότητας και του εύρους των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, η διατήρηση και η αποκατάσταση της υγιούς ανταγωνιστικής δομής της αγοράς καθώς και η προστασία των συμφερόντων του καταναλωτή» - *Επιτροπή Ανταγωνισμού* - <https://www.epant.gr/ea/apostoli.html>

²⁵ Santandertrade.com- <https://santandertrade.com/en/portal/establish-overseas/greece/tax-system>

χώρας από υποκείμενο στο φόρο που ενεργεί με αυτή την ιδιότητα, την εισαγωγή αγαθών στο εσωτερικό της χώρας, καθώς και την ενδοκοινοτική απόκτηση αγαθών.

Οι συντελεστές ΦΠΑ αγαθών και υπηρεσιών οι οποίοι καθορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 21 και του παραρτήματος ΙΙΙ του Κώδικα ΦΠΑ Ν. 2859/2000) είναι τρεις: α) κανονικός 24%, β) μειωμένος 13% και γ) υπερμειωμένος 6%. Πιο συγκεκριμένα, ο μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ 13% ισχύει για τις υπηρεσίες διαμονής ξενοδοχείων, τις υπηρεσίες τροφίμων που παρέχονται από εστιατόρια, ψησταριά, ταβέρνες, καφετέριες, καφετέριες, ζαχαροπλαστεία κ.α., την παροχή υπηρεσιών οικοτροφείων, δομών για άτομα με ειδικές ανάγκες και δομών παροχής στέγαση σε άτομα με ψυχικές αναπηρίες, ψυχικές διαταραχές και χρήση ναρκωτικών. Στο μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ 13% υπόκεινται επίσης, διάφορα βρώσιμα παρασκευάσματα με βάση δημητριακά, αλεύρι, άμυλο ή γάλα, παρασκευάσματα λαχανικών, φρούτων, ξηρών καρπών και χυμών φρούτων και λαχανικών, ο καφές, το τσάι, καθώς και τα παρασκευάσματα με βάση αυτά τα προϊόντα και υποκατάστατα καφέ, παγωτά κ.α. Ο υπερμειωμένος συντελεστής ΦΠΑ 6%, ισχύει για βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, εισιτήρια θεάτρου και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Να επισημανθεί επίσης, ότι ο ΦΠΑ για προϊόντα που απαιτούνται για την προστασία από το COVID-19 και για την αποτροπή της μετάδοσής του όπως αντισηπτικά, μάσκες, γάντια κ.α., μειώθηκε σε 6% για την περίοδο από τις 20 Μαρτίου 2020 και έπειτα.²⁶

2.4.2 Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας

Ο Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), Νόμος Υπ' Αριθ. 4174 (Φ.Ε.Κ Α - 170/26.7.2013, καθορίζει την διαδικασία κατά την οποία προσδιορίζονται και εισπράττονται τα έσοδα του Δημοσίου, που ορίζονται παρακάτω, καθώς και τις διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται κατά την μη συμμόρφωση με την κείμενη νομοθεσία, η οποία ρυθμίζει αυτά τα έσοδα.

Οι διατάξεις του Κώδικα ισχύουν για έσοδα όπως: το Φόρο Εισοδήματος, το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.), τον Φόρο Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών, Προϊκών και Κερδών από Τυχερά Παίγνια, Φόρους, τέλη, εισφορές ή χρηματικές κυρώσεις που αναφέρονται στο

²⁶ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2859 Κύρωση Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΕΚ Α' 248/07-11-2000)-
<https://www.taxheaven.gr/law/2859/2000>

Παράρτημα του Κώδικα και κάθε άλλο φόρο- τέλος, εισφορά ή χρηματική κύρωση για τη βεβαίωση ή είσπραξη των οποίων, κατά την έναρξη ισχύος του Κώδικα, εφαρμόζονται ανάλογα οι αντίστοιχες διατάξεις των φορολογιών των περιπτώσεων του Φόρου Εισοδήματος και του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α) και τέλος τις χρηματικές κυρώσεις και τόκους, οι οποίοι προβλέπονται από τον Κώδικα.²⁷

Είναι γεγονός ότι κατά την ψήφιση και εφαρμογή του, ο Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας, έχε επιφέρει σημαντικές αλλαγές ως προς την φορολογική μεταχείριση των φόρων, οι οποίοι περιήλθαν στο πεδίο εφαρμογής του. Με την εφαρμογή του Κ.Φ.Δ, πραγματοποιήθηκε συστημική ενοποίηση αλλά και καινοτομίες αναφορικά με πολλά επίκαιρα και σημαντικά ζητήματα όπως οι φορολογικοί έλεγχοι, οι πράξεις προσδιορισμού του φόρου κ.α.

²⁷Νόμος 4174/2013 <https://www.taxheaven.gr/law/4174/2013>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Παρουσίαση του φορολογικού συστήματος της Γερμανίας

3.1 Εισαγωγή

Η Γερμανία, επίσημα Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (Bundesrepublik Deutschland), είναι η δεύτερη μεγαλύτερη σε πληθυσμό χώρα της Ευρώπης, με 83.122.889 κατοίκους και σύμφωνα με επίσημη εκτίμηση για το 2020 και πρώτη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και μία από τις σημαντικότερες βιομηχανικές και ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου. Ο χριστιανισμός είναι η επικρατέστερη θρησκεία στη Γερμανία, με περίπου 53 εκατομμύρια πιστούς, αριθμός που αντιπροσωπεύει σχεδόν το 64% του συνολικού πληθυσμού.

Το πολίτευμα της Γερμανίας είναι Ομοσπονδιακή Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Αρχηγός του κράτους είναι ο Ομοσπονδιακός Πρόεδρος, ο οποίος είναι ο εγγυητής του πολιτεύματος και εκπροσωπεί το γερμανικό κράτος διεθνώς, καθώς η θητεία του διαρκεί πέντε (5) χρόνια. Κυβερνητικός αρχηγός είναι ο Καγκελάριος, ο οποίος και ασκεί εκτελεστική εξουσία. Σήμερα, εν έτη 2021 Πρόεδρος της Γερμανίας από τις 18 Μαρτίου 2015 είναι ο Φρανκ-Βάλτερ Σταϊνμάιερ και Καγκελάριος της Γερμανίας είναι η Άνγκελα Μέρκελ. Σε ομοσπονδιακό επίπεδο υπάρχουν δύο νομοθετικά σώματα: η Ομοσπονδιακή Βουλή (Bundestag) και το Ομοσπονδιακό Συμβούλιο (Bundesrat). Η Ομοσπονδιακή Βουλή, τα μέλη της οποίας εκλέγονται απ' ευθείας από τον λαό κάθε τέσσερα χρόνια, έχει ως αρμοδιότητα την εκλογή του Καγκελάριου. Το Ομοσπονδιακό Συμβούλιο, τα μέλη του οποίου ορίζονται από τις κυβερνήσεις των ομόσπονδων κρατών (Länder) που αντιπροσωπεύει.

Η οικονομία της Γερμανίας βασίζεται κυρίως στην βιομηχανική παραγωγή και την παροχή υπηρεσιών. Επίσης ένα μικρό μέρος του πληθυσμού ασχολείται με τον αγροτικό τομέα, κάτι που είναι παράδοξο καθώς μεγάλο μέρος της χώρας καταλαμβάνεται από αγροτικές καλλιέργειες. Η οικονομία της Γερμανίας θεωρείται μια από τις μεγαλύτερες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τρίτη μεγαλύτερη σε παγκόσμιο επίπεδο αλλά και δεύτερη μεγαλύτερη στον τομέα των εξαγωγών. Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν το γεγονός ότι

οι Γερμανοί πολίτες έχουν υψηλό βιοτικό επίπεδο και η φοροδιαφυγή και η διαφθορά κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα.²⁸

3.2 Το φορολογικό πλαίσιο στην Γερμανία

3.2.1 Νόμος περί φορολογίας εισοδήματος (*Einkommensteuergesetz*)²⁹

3.2.1.1 Γενικές διατάξεις

Ο Νόμος περί φόρου εισοδήματος, όπως δημοσιεύθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2009, ρυθμίζει τη φορολογία του εισοδήματος των φυσικών προσώπων. Όσον αφορά τα φορολογικά έσοδα, η πιο σημαντική μορφή εισπραξής του φόρου εισοδήματος είναι ο φόρος από μισθωτή εργασία και ο φόρος υπεραξίας. Όσον αφορά τη φορολογική υποχρέωση, γίνεται διάκριση μεταξύ απεριόριστης και περιορισμένης φορολογικής υποχρέωσης. Τα φυσικά πρόσωπα που έχουν τον τόπο κατοικίας τους ή τη συνήθη διαμονή τους στην Γερμανία, υπόκεινται σε απεριόριστο φόρο εισοδήματος για το παγκόσμιο εισόδημά τους. Επιπλέον, υπόκειται επίσης σε απεριόριστο φόρο εισοδήματος οι πολίτες που δεν έχουν ούτε κατοικία ούτε τη συνήθη διαμονή τους στη Γερμανία και απασχολούνται από μια εγχώρια νομική οντότητα σύμφωνα με το δημόσιο δίκαιο και λαμβάνουν μισθούς από ένα εγχώριο δημόσιο ταμείο. Η πραγματική φορολογική υποχρέωση επεκτείνεται στα επτά είδη εσόδων τα οποία είναι: α) έσοδα από τη γεωργία και τη δασοκομία, β) έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα, γ) έσοδα από αυταπασχόληση, δ) εισόδημα από μισθωτή εργασία, ε) εισόδημα από κεφάλαιο, στ) έσοδα ενοικίασης και χρηματοδοτικής μίσθωσης, ζ) άλλα έσοδα. Ο νόμος περί φόρου εισοδήματος εφαρμόζεται επίσης στη φορολογία νομικών προσώπων (ιδίως εταιρειών). Ωστόσο, άλλοι φορολογικοί νόμοι, ειδικά ο νόμος περί φόρου εισοδήματος εταιρειών, περιέχουν ειδικές διατάξεις που μπορούν να αντικαταστήσουν τις διατάξεις του νόμου περί φόρου εισοδήματος. Πιο συγκεκριμένα κατά το νόμο περί φορολογίας εισοδήματος, τα κέρδη τα οποία πραγματοποιούνται από προσωπικές εταιρείες οι οποίες είναι γερμανικές ή αλλοδαπές θεωρούνται ότι πραγματοποιούνται από τους εταίρους τους, οι οποίοι είναι

²⁸<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B5%CF%81%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1>

²⁹Service des Bundesministeriums der Justiz und für Verbraucherschutz sowie des Bundesamts für Justiz – www.gesetze-im-internet.de

φυσικά πρόσωπα και είναι υπόχρεα στο φόρο εισοδήματος στη Γερμανία. Όσον αφορά τις αλλοδαπές εταιρείες, τα κέρδη τους θεωρούνται ότι πραγματοποιούνται άμεσα από τους εταίρους τους οι οποίοι κατοικούν στη Γερμανία, ακόμα και αν η εταιρεία υπόκειται σε φόρο εταιρειών στο κράτος που εδρεύει. Όπως τα περισσότερα Ευρωπαϊκά κράτη, έτσι και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας έχει συνάψει διμερείς συμβάσεις, με σκοπό να αποφύγει τη διπλή φορολογία των εισοδημάτων και της περιουσίας που αποκτούν οι Γερμανοί πολίτες στην αλλοδαπή.³⁰ Στα αφορολόγητα εισοδήματα εμπίπτουν ενδεικτικά τα εξής: τα οφέλη από την ασφάλιση υγείας, την ασφάλιση μακροχρόνιας περίθαλψης και τη νόμιμη ασφάλιση ατυχημάτων, τα επιδόματα μητρότητας, τα επιδόματα ανεργίας, τα επιδόματα άδειας, αποζημίωσης κ.α.

3.2.1.2 Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

1. Εισόδημα φυσικών προσώπων³¹

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, ένα φυσικό πρόσωπο θεωρείται κάτοικος Γερμανίας εάν διαμένει στη Γερμανία ή έχει συνήθη διαμονή στην Γερμανία. Πιο συγκεκριμένα, εάν παραμένει στη χώρα για περισσότερο από έξι μήνες σε ένα ημερολογιακό έτος ή για έξι μήνες συνεχόμενα. Η φορολογική υποχρέωση αφορά κατά κύριο λόγο το συνολικό εισόδημα όπως π.χ. εισόδημα από μισθούς, συντάξεις, ενοίκια αλλά και το παγκόσμιο εισόδημα, ήτοι το εισόδημα που αποκτάται εντός αλλά και εκτός της χώρας. Σύμφωνα λοιπόν με τον νόμο περί εισοδημάτων το φορολογητέο εισόδημα των φυσικών προσώπων υποβάλλεται σε φόρο (Einkommensteuer) σύμφωνα με τις κλίμακες που ακολουθούν:

Πίνακας 5. Φορολογικός συντελεστής για εισοδήματα άγαμων φυσικών προσώπων

Εισόδημα σε ευρώ (για άγαμους φορολογούμενους)	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-9.408	0%
9.409-57.051	Γεωμετρικά προοδευτικός συντελεστής μεταξύ 14% και 42%
57.051-270.500	42%
270.501-	45%

³⁰ Υπόθεση C-298/05, Columbus Container Services BVBA & Co. κατά Finanzamt Bielefeld-Innenstadt, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΡΑΟΛΟ ΜΕΝΓΟΖΖΙ της 29ης Μαρτίου 2007, Μέρος II , Αρ.10-11-12.

³¹ Santandertrade.com- <https://santandertrade.com/en/portal/establish-overseas/germany/tax-system>

Πηγή: santandertrade.com

Πίνακας 6. Φορολογικός συντελεστής για εισοδήματα έγγαμων φυσικών προσώπων

Εισόδημα σε ευρώ (για έγγαμους φορολογούμενους)	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-18.816	0%
18.816-114.102	Γεωμετρικά προοδευτικός συντελεστής ³² μεταξύ 14% και 42%
114.102-541.000	42%
541.001-	45%

Πηγή: santandertrade.com

Επιπλέον επιβάλλεται ως υποχρεωτική επιπλέον χρέωση η ειδική εισφορά αλληλεγγύης με ποσοστό 5,5% του ποσού του φόρου εισοδήματος. Επιπρόσθετα, εκπίπτουν της φορολογίας, οι υποχρεωτικές συνταξιοδοτικές εισφορές (υπό προϋποθέσεις), ορισμένες ιδιωτικές ασφαλιστικές εισφορές, η εκπαίδευση των παιδιών (30% των διδάκτρων, εξαιρουμένης της στέγασης, της φροντίδας και της διατροφής, με ανώτατο όριο 5.000 ευρώ ανά έτος / παιδί), οι δωρεές (έως και 20% του προσαρμοσμένου ακαθάριστου εισοδήματος) και ο φόρος εκκλησίας³³. Επιπλέον, οι κάτοικοι φορολογούμενοι λαμβάνουν προσωπικά επίδομα όπως το επίδομα υπαλλήλου 1.000 ευρώ, το επίδομα επενδυτή για τόκους, μερίσματα και υπεραξίες 801 ευρώ. Επιπλέον παρέχεται εφάπαξ αφαίρεση ειδικών εξόδων 36 ευρώ, επίδομα τέκνου, ανά παιδί εγγεγραμμένο στη Γερμανία, 3.906 ευρώ. Οι πραγματικές δαπάνες για τη φροντίδα των παιδιών μπορούν να αφαιρεθούν έως το πολύ 4.000 ευρώ ανά έτος / παιδί (για παιδιά κάτω των 14 ετών ή για παιδιά με ειδικές ανάγκες). Επιπλέον, παρέχονται μειώσεις για γονείς και παιδιά με χαμηλό εισόδημα (απαιτούνται αποδεικτικά στοιχεία χαμηλού εισοδήματος), έως 9.408 ευρώ και για παιδιά άνω των 18 ετών που φοιτούν στη Γερμανία ή σε ορισμένες ξένες χώρες, έως 924 ευρώ ετησίως. Τέλος, παρέχεται εφάπαξ έκπτωση 36 ευρώ για ένα άτομο ή 72 ευρώ για παντρεμένα ζευγάρια χωρίς να απαιτούνται αποδεικτικά στοιχεία.

³² Η Γερμανία διαθέτει ένα προοδευτικό φορολογικό σύστημα, δηλαδή όσο αυξάνονται τα εισοδήματα, αναλογικά αυξάνεται και ο συντελεστής φορολόγησης.

³³ Ο φόρος εκκλησίας (Kirchensteuer) επιβάλλεται σε κάθε εγγεγραμμένο μέλος μιας χριστιανικής ή εβραϊκής εκκλησίας και συλλέγεται συνήθως από τον ακαθάριστο μισθό, μαζί με τον φόρο εισοδήματος και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Ο εκκλησιαστικός φόρος χρεώνεται στο 8-9% του ακαθάριστου μισθού.

2.Εισόδημα από μισθωτή εργασία³⁴

Το εισόδημα από μισθωτή εργασία, υποβάλλεται σε φόρο σύμφωνα με τις κλίμακες που αναφέρθηκαν παραπάνω. Παρ' όλα αυτά όσον αφορά αποκλειστικά και μόνο τους μισθωτούς, κατά τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος (Lohnsteuer), οι μισθωτοί κατατάσσονται σε έξι (6) κλίμακες (Steuerklassen), σύμφωνα με την οικογενειακή κατάστασή τους. Οι φορολογικές αυτές κλίμακες λοιπόν, καθορίζουν το ύψος των κρατήσεων που επιβάλλονται μηνιαίως από τον μισθό και καταβάλλονται από τον εκάστοτε εργοδότη στην εφορία και αποτελούν προκαταβολή του ετήσιου φόρου εισοδήματος. Απώτερος στόχος της ενέργειας αυτής είναι οι μηνιαίες κρατήσεις, σε ένα μεγάλο βαθμό να αντιστοιχούν στον ετήσιο φόρο εισοδήματος, έτσι ώστε να μην υπάρχουν υποχρεώσεις καταβολής επιπλέον φόρου ή επιστροφής αυτού. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται με την κατάταξη των πολιτών σύμφωνα με την προσωπική-οικογενειακή τους κατάσταση και την κατανομή των εισοδημάτων τους από μισθωτή εργασία στις ακόλουθες κλίμακες: α) 1^η κλίμακα, όπου ισχύει για μισθωτούς, άγαμους φορολογούμενους, για όσους βρίσκονται σε διάσταση, διαζευγμένους ή χήρους/χήρες, β) 2^η κλίμακα, όπου ισχύει για άγαμους που έχουν τουλάχιστον ένα παιδί, γ) 3^η κλίμακα, όπου ισχύει κυρίως για μισθωτούς που υπάγονται απεριόριστα στη φορολογία εισοδήματος, που είναι έγγαμοι ή συζούν στο πλαίσιο καταχωρημένης σχέσης συμβίωσης και ο σύζυγος είναι άνεργος ή λαμβάνει αρκετά χαμηλό εισόδημα, δ) 4^η κλίμακα, όπου ισχύει για μισθωτούς που είναι έγγαμοι ή συζούν στο πλαίσιο καταχωρημένης σχέσης συμβίωσης και αμφότεροι οι σύζυγοι λαμβάνουν περίπου τις ίδιες απολαβές ε) 5^η κλίμακα, όπου εδώ κατατάσσονται οι μισθωτοί των οποίων οι σύζυγοι κατατάσσονται αντίστοιχα στην 3^η φορολογική κλίμακα και στ) 6^η κλίμακα, όπου σε αυτήν την περίπτωση κατατάσσονται μισθωτοί οι οποίοι υπάγονται ταυτόχρονα σε περισσότερες σχέσεις εργασίας και λαμβάνουν μισθό από περισσότερους από έναν εργοδότες.

³⁴Υπηρεσία Τύπου και Πληροφοριών της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης- Οι πολίτες της ΕΕ- <https://www.eu-gleichbehandlungsstelle.de/eugs-gr>

3. Εισόδημα από κεφάλαιο

Κατά το νόμο περί εισοδήματος, στην Γερμανία τα μερίσματα φορολογούνται με συντελεστή είκοσι πέντε τοις εκατό (25%), προσαυξανόμενα με την εισφορά αλληλεγγύης (5,5%), οι τόκοι οι οποίοι καταβάλλονται από τις τράπεζες στους πολίτες υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου με συντελεστή είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) και τα δικαιώματα δεν φορολογούνται για κατοίκους της Γερμανίας, παρά μόνο για τους μη κατοίκους, με συντελεστή δέκα πέντε τοις εκατό (15%).

Εν συνεχεία, ο φόρος κληρονομιάς και δωρεών, κυμαίνεται από επτά τοις εκατό (7%) έως πενήντα τοις εκατό (50%) με απαλλαγές υπό όρους (ισχύουν αφορολόγητα ποσά μεταξύ είκοσι χιλιάδων ευρώ (20.000) και πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ (500.000), ανάλογα με την αξία και το βαθμό της σχέσης μεταξύ δωρητή και δικαιούχου). Επιπλέον, επιβάλλεται ένας μικρός φόρος ιδιοκτησίας, με τιμές που καθορίζονται από τους δήμους αλλά και ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων με ποσοστά που κυμαίνονται από 3,5% έως 6,5%.

3.2.2 Νόμος περί φόρου εισοδήματος εταιρειών (*Körperschaftsteuergesetz*)

3.2.2.1 Γενικές διατάξεις³⁵

Ο Νόμος περί φόρου εισοδήματος εταιρειών (*Körperschaftsteuergesetz*), όπως δημοσιεύτηκε στις 15 Οκτωβρίου 2002, ρυθμίζει την φορολογία εισοδήματος των νομικών προσώπων. Σύμφωνα λοιπόν με το Πρώτο Μέρος και τις §1 και §2, η φορολογική υποχρέωση των εταιρειών διαχωρίζεται σε *απεριόριστη* και *περιορισμένη φορολογική υποχρέωση*. Κατά την §1 του νόμου, υποκείμενες σε απεριόριστο φόρο εταιριών είναι οι ακόλουθες εταιρείες, ενώσεις προσώπων οι οποίες έχουν την διεύθυνση τους ή την έδρα τους στην Γερμανία: α) οι Κεφαλαιουχικές Εταιρίες (κυρίως ευρωπαϊκές εταιρίες, Ανώνυμες εταιρίες, κατά μετοχές Ετερόρρυθμες Εταιρίες και Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης (GmbH)), β) Συνεταιρισμοί, συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊκών Συνεταιρισμών, γ) οργανισμοί ασφάλισης και συνταξιοδοτικών ταμείων με αμοιβαιότητα, δ) άλλα νομικά πρόσωπα βάσει του ιδιωτικού δικαίου, ε) μη εταιρικές ενώσεις, οργανισμοί, ιδρύματα και άλλα περιουσιακά στοιχεία ειδικού σκοπού βάσει του

³⁵ Ein Service des Bundesministeriums der Justiz und für Verbraucherschutz sowie des Bundesamts für Justiz – https://www.gesetze-im-internet.de/kstg_1977/

ιδιωτικού δικαίου και στ) επιχειρήσεις εμπορικού χαρακτήρα από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

Κατά την §2 του νόμου, υποκείμενες σε περιορισμένο φόρο εταιριών είναι: α) εταιρείες και ενώσεις προσώπων που δεν έχουν ούτε τη διεύθυνσή τους ούτε την έδρα τους στη Γερμανία, με το εγχώριο εισόδημά τους και β) άλλες εταιρείες και ενώσεις προσώπων που δεν υπόκεινται σε απεριόριστη φορολογική υποχρέωση με εγχώριο εισόδημα, το οποίο υπόκειται πλήρως ή μερικώς σε παρακράτηση φόρου.

3.2.2.2 Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων³⁶

Ο Νόμος περί φόρου εισοδήματος εταιριών, ορίζει, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΟΟΣΑ ότι, οι ημεδαπές και οι αλλοδαπές εταιρίες υπόκεινται στην ίδια φορολογική μεταχείριση. Δεν υπάρχει καμία διάκριση, και πιο συγκεκριμένα, οι ημεδαπές εταιρίες φορολογούνται με βάση το παγκόσμιο εισόδημά τους, ενώ οι αλλοδαπές με βάση το εισόδημα που αποκτούν στην Γερμανία.

Μια εταιρία έχει την φορολογική της κατοικία στην Γερμανία, όταν ο έλεγχος και η διαχείρισή της βρίσκεται εξ' ολοκλήρου στην Γερμανία, είτε ο τόπος σύστασής της βρίσκεται επίσης εκεί. Τα κέρδη λοιπόν που πραγματοποιούνται από νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες κατά την διάρκεια ενός φορολογικού έτους, φορολογούνται ως εξής:

Πίνακας 7.Φορολογικοί συντελεστές για εισόδημα νομικών προσώπων

Είδος φόρου	Φορολογικός συντελεστής (%)
Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων (Körperschaftssteuer)	15%
Τέλος επιτηδεύματος (Gewerbesteuer) ³⁷	12,6%-20,3%

Πηγή: howtogermany.com

Όσον αφορά τα κέρδη κεφαλαίου, φορολογούνται συνήθως με τον ίδιο συντελεστή με το κανονικό εισόδημα στο 15% (ή στο 15,825% με την προσαύξηση αλληλεγγύης). Κατά

³⁶ Howtogermany.com- Article: Business Start Up & Services- Corporations & Taxes and Premiums- <https://www.howtogermany.com/pages/busi-setup.html>

³⁷Επιβάλλεται σε εταιρείες και ιδιώτες που ασκούν εμπορικές δραστηριότητες μέσω θυγατρικής ή μόνιμης εγκατάστασης στη Γερμανία. Θεωρείται ένα από τα έξοδα της επιχείρησης και αφαιρείται από τον φόρο εισοδήματος

την πώληση μετοχών από μια εταιρεία, ισχύει φορολογική απαλλαγή 95% (απαλλαγή 100% με προσαύξηση 5% ως μη εκπεστέο επιχειρηματικό κόστος), ανεξάρτητα από το χρονικό διάστημα που διατηρείται η συμμετοχή στη θυγατρική. Η απαλλαγή αυτή δεν ισχύει για τράπεζες, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και εταιρείες χρηματοδότησης, εταιρείες ασφάλισης ζωής και υγείας και συνταξιοδοτικά ταμεία.

Κατά τον γερμανικό νόμο, όλα σχεδόν τα έσοδα που προκύπτουν στα πλαίσια επιχειρηματικών δραστηριοτήτων είναι εκπεστέα. Επιπρόσθετα, στα εκπεστέα έξοδα συμπεριλαμβάνονται και τα έξοδα εκκίνησης και σχηματισμού της εταιρίας. Επιπλέον, οι επισφαλείς απαιτήσεις εκπίπτουν, όταν προκύπτουν σαφώς από επιχειρηματική δραστηριότητα και έχει καταστεί προφανές ότι τα χρέη είναι μη ανακτήσιμα και κάθε προσπάθεια εξόφλησής τους έχει αποτύχει. Εν συνεχεία, οι δωρεές εκπίπτουν έως είκοσι τοις εκατό (20%) του φορολογητέου εισοδήματος ή 0,4% των εσόδων από πωλήσεις και των μισθών που καταβλήθηκαν κατά την διάρκεια του φορολογικού έτους. Τέλος, οι καταβληθέντες φόροι από τις εκάστοτε εταιρίες είναι εκπεστέοι, εκτός από τον φόρο εισοδήματος, το τέλος επιτηδεύματος και το ΦΠΑ. Πρόστιμα και ποινές είναι σαφές πως ούτε αυτά εκπίπτουν.

3.2.2.3 Φόροι κατανάλωσης³⁸

Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας είναι δέκα εννέα τοις εκατό (19%), παρ' όλα αυτά θα μειωθεί από την 1η Ιουλίου 2020 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020, προς τόνωση της κατανάλωσης και ώθηση στην οικονομία η οποία έχει επηρεαστεί από την πανδημία του κορονοϊού, σε δέκα έξι τοις εκατό (16%). Ο μειωμένος φορολογικός συντελεστής είναι επτά τοις εκατό (7%) και για το προαναφερθέν διάστημα, μειώνεται σε πέντε τοις εκατό (5%). Από το Φ.Π.Α. εξαιρούνται ορισμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές και υπηρεσίες, ασφαλιστικές, ιατρικές, πολιτιστικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες, καθώς και συναλλαγές που καλύπτονται από φόρο ιδιοκτησίας. Απαλλάσσονται επίσης, ορισμένες προμήθειες όπως π.χ. προμήθειες εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εξαγωγές σε χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και διασυνοριακές μεταφορές αγαθών προς και από χώρες εκτός ΕΕ. Το γερμανικό φορολογικό σύστημα, επιβάλλει διάφορους περιβαλλοντικούς φόρους, συμπεριλαμβανομένων των φόρων για το πετρέλαιο, το φυσικό αέριο, τον

³⁸ Santanertrade.com- <https://santandertrade.com/en/portal/establish-overseas/germany/tax-system>

άνθρακα και την ηλεκτρική ενέργεια. Επιπλέον, οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης ισχύουν για καύσιμα, ηλεκτρική ενέργεια, αλκοολούχα προϊόντα και καπνό και δεν υπάρχουν τέλη χαρτοσήμου. Τέλος, τα γενικά ασφάλιστρα υπόκεινται σε φόρο δέκα εννέα τοις εκατό (19%).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Μελέτη-Σύγκριση των φορολογικών συστημάτων

4.1 Εισαγωγικά

Όπως γίνεται αντιληπτό, η φορολογία ήταν ανέκαθεν ένα θέμα που αποτελούσε το επίκεντρο έντονων συζητήσεων. Παρ' όλο που αρκετοί τομείς οικονομικής πολιτικής έχουν εναρμονιστεί, επικρατούν ποικίλες απόψεις και διχογνωμίες όσον αφορά τις φορολογικές πολιτικές που ακολουθούν διάφορα κράτη-μέλη. Το μοναδικό σαφές συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι οι φόροι αποτελούν σημαντικό πυλώνα των δημόσιων οικονομικών και της οικονομικής πολιτικής. Καθώς διαπιστώνεται ότι στα πλαίσια της ενιαίας αγοράς δεν υφίσταται μία ενιαία κοινοτική φορολογική πολιτική, στο παρόν κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια σύγκρισης των φορολογικών συστημάτων κάποιων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μία επισκόπηση των πρόσφατων τάσεων στα φορολογικά έσοδα και τις φορολογικές δομές ώστε να διεξαχθούν αξιόπιστα συμπεράσματα για την φορολογική πολιτική που ακολουθείται σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και πιο συγκεκριμένα στην Γερμανία και στην Ελλάδα. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει όμως να επισημανθεί ότι, η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη φορολογική πολιτική πρεσβεύει ότι δεν υπάρχει γενική ανάγκη εναρμόνισης των φορολογικών συστημάτων των κρατών μελών. Με την προϋπόθεση ότι τηρούν τους κανόνες της ΕΕ, τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να επιλέξουν τα φορολογικά συστήματα που θεωρούν πιο κατάλληλα και σύμφωνα με τις προτιμήσεις τους. Επιπλέον τονίζει ότι θα πρέπει να υπάρξει δράση σε επίπεδο ΕΕ μόνο σε περίπτωση όπου η δράση μεμονωμένων κρατών μελών δεν θα μπορούσε να προσφέρει κάποια αποτελεσματική λύση και πολλά φορολογικά προβλήματα απαιτούν απλώς καλύτερο συντονισμό.

4.2 Σύγκριση Φορολογικών Συντελεστών

4.2.1 Φορολογικοί Συντελεστές για τα κράτη-μέλη της ΕΕ

Ο καθορισμός της φορολογικής βάσης καθώς και των φορολογικών συντελεστών αποτελούν σημαντικούς παράγοντες κατά τον προσδιορισμό της φορολογικής πολιτικής και των οικονομικών συνεπειών αυτής. Καθίσταται κοινώς αποδεκτό, ότι οι φόροι εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις εγχώριες και ξένες επενδύσεις, τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, και την οικονομική ανάπτυξη μίας χώρας.³⁹ Παρακάτω παρατίθεται πίνακας με τους ανώτατους φορολογικούς συντελεστές των ευρωπαϊκών χωρών, αναφορικά με τους φορολογικούς συντελεστές για την φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων, με επιφύλαξη κάποιων αποκλίσεων στους συντελεστές, σε περίπτωση αλλαγής των φορολογικών συντελεστών κατά το έτος εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας.

Πίνακας 8.Ανώτατοι φορολογικοί συντελεστές για εισοδήματα φυσικών και νομικών προσώπων που εφαρμόζονται στις χώρες της ΕΕ

Κράτος - μέλος	Φορολογία Φ.Π (%)	Φορολογία Ν.Π (%)	ΦΠΑ (%)
Αυστρία	55%	25%	20
Βέλγιο	50%	29%	21
Βουλγαρία	10%	10%	20
Κύπρος	35%	12,5%	19
Τσεχία	22%	19%	21
Γερμανία	45%	30%	16
Δανία	55,8%	22%	25
Εσθονία	20%	20%	20
Ελλάδα	44%	24%	24
Ισπανία	45%	25%	21
Φινλανδία	56,95%	20%	24
Γαλλία	45%	28%	20
Κροατία	36%	18%	25

³⁹ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ:ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ (2017)-
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_taxation_el_0.pdf

Ουγγαρία	15%	9%	27
Ιρλανδία	48%	12,5%	23
Ιταλία	43%	24%	22
Λιθουανία	20%	15%	21
Λουξεμβούργο	45,78%	24,94%	17
Λετονία	31,40%	20%	21
Μάλτα	35%	35%	18
Κάτω χώρες	49,5%	25%	21
Πολωνία	32%	19%	23
Πορτογαλία	48%	21%	23
Ρουμανία	10%	16%	19
Σουηδία	57,2%	21,4%	25
Σλοβενία	50%	19%	22
Σλοβακία	25%	21%	20
Ηνωμένο Βασίλειο	45%	19%	20

Πηγή: tradingeconomics.com

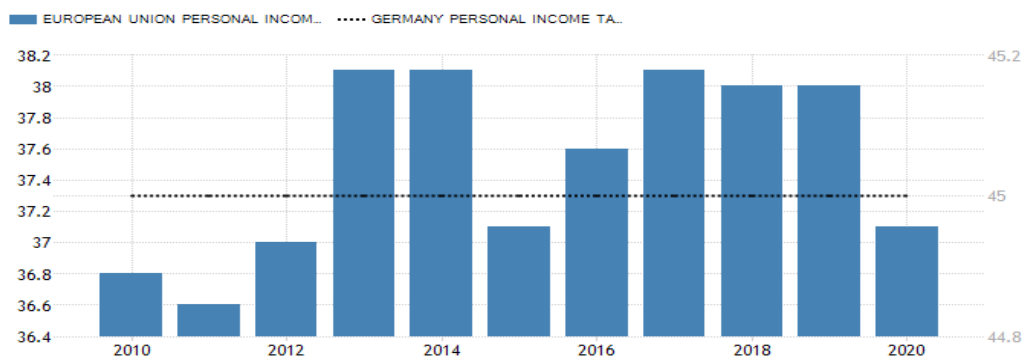
Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα, οι φορολογικοί συντελεστές των εισοδημάτων των φυσικών προσώπων είναι υψηλότεροι σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο οποίος είναι 37,1%. Πιο συγκεκριμένα, αρκετές είναι οι χώρες των οποίων οι συντελεστές κυμαίνονται σε αρκετά υψηλά επίπεδα. Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα, κάποιες από αυτές είναι, η Σουηδία, η Φιλανδία, η Αυστρία και η Δανία. Σε λίγο χαμηλότερο επίπεδο, αλλά και πάλι αρκετά υψηλότερα από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης βρίσκονται η Ελλάδα, η Ισπανία, η Γερμανία, η Γαλλία και το Λουξεμβούργο. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το ύψος των φορολογικών συντελεστών συνδέεται άμεσα με την ανταποδοτικότητα της φορολόγησης αναφορικά με του πολίτες της εκάστοτε χώρας. Δηλαδή, στις χώρες που προαναφέρθηκαν ως αυτές με τους υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σουηδία, η Φιλανδία, η Αυστρία, η Δανία) η ανταποδοτικότητα των φόρων είναι άμεση και αυτό δικαιολογείται από το υψηλό βιοτικό επίπεδο των πολιτών τους. Αντιθέτως, χώρες με αρκετά χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές, γεγονός που θα μπορούσε να θεωρηθεί θετικό για την ανάπτυξη και τις επενδύσεις, όπως η Βουλγαρία και η Ρουμανία έχουν αρκετά χαμηλό βιοτικό επίπεδο.

Όσον αφορά την φορολογία των νομικών προσώπων, ο μέσος όρος των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι 20,9% και όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα σχεδόν όλες οι χώρες κυμαίνονται σε παρόμοιο ποσοστό πέρα από κάποιες εξαιρέσεις οι οποίες ξεπερνούν κατά πολύ τον μέσο όρο π.χ. το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, το Λουξεμβούργο. Επιπλέον, ένα από τα συμπεράσματα που προκύπτουν κατά την ανάλυση του παραπάνω πίνακα είναι ότι, στα περισσότερα κράτη επικρατεί μία ανισορροπία στις κατηγορίες των φόρων. Για παράδειγμα, στο Λουξεμβούργο ο συντελεστής Φ.Π.Α είναι 17% και φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι 45,78%. Αντίστοιχα, η Ουγγαρία έχει αρκετά υψηλό συντελεστή Φ.Π.Α (27%), την στιγμή που οι συντελεστές του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων είναι 15% και 9% αντίστοιχα. Όσον αφορά την ανταποδοτικότητα των φόρων στην Γερμανία και την Ελλάδα, θα παρουσιαστεί αναλυτικότερα παρακάτω. Αυτό που θα μπορούσε να σημειωθεί είναι ότι η Ελλάδα βρίσκεται υπό καθεστώς υπερφορολόγησης, ενώ στην Γερμανία παρά την υψηλή φορολογία, το βιοτικό επίπεδο της χώρας αλλά και οι τομείς της ανάπτυξης και των επενδύσεων βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα αναφορικά με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.2.2 Φορολογικοί Συντελεστές Ελλάδος-Γερμανίας

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, τόσο η Ελλάδα όσο και η Γερμανία είναι από τις χώρες με τους υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές τόσο στην φορολογία εισοδήματος φυσικών όσο και των νομικών προσώπων. Παρ' όλα αυτά υπάρχει διαφορά στο κατά πόσο η υψηλή φορολόγηση εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον στις δύο αυτές περιπτώσεις.

Στο παρακάτω διάγραμμα απεικονίζεται ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων από το 2010 έως σήμερα στο γερμανικό κράτος, αναφορικά με τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.



Πηγή: tradingeconomics.com

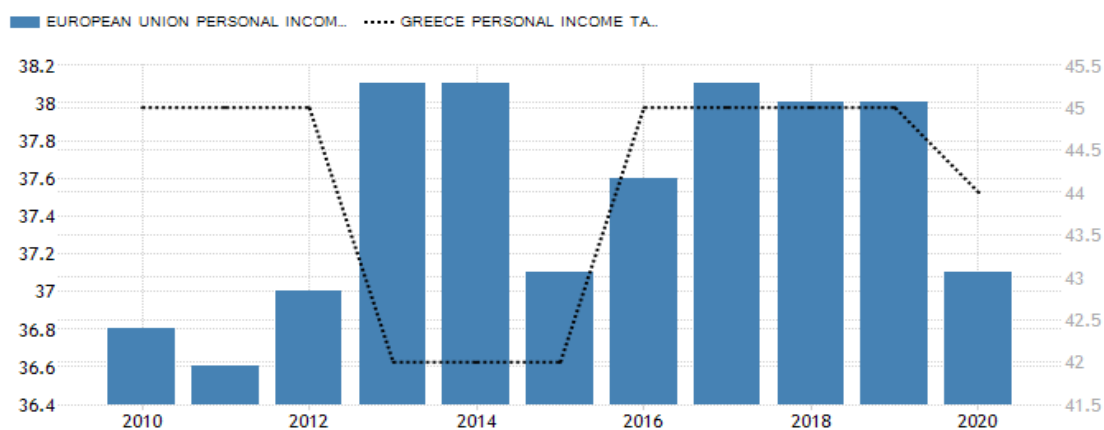
Διάγραμμα 1. Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων στην Γερμανία συγκριτικά με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2010-2020

Όπως φαίνεται από το διάγραμμα, ο φορολογικός συντελεστής των εισοδημάτων φυσικών προσώπων στην Γερμανία, παραμένει σταθερός σε βάθος δεκαετίας και κατά κύριο λόγο βρίσκεται σε υψηλότερα επίπεδα από αυτόν της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με μία έρευνα που πραγματοποιήθηκε από την εφημερίδα Rheinische Post για το Υπουργείο Οικονομικών της Γερμανίας, το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων πληρώνουν χωρίς ενδοιασμούς τους φόρους που τους επιβάλλονται, απαιτώντας όμως η κίνηση αυτή να έχει άμεσο αντίκρισμα στους τομείς της Υγείας και της Παιδείας αλλά και να διασφαλίζονται καλές συνθήκες διαβίωσης για τους πολίτες. Επιπρόσθετα, έρευνες αναφέρουν ότι παρ' όλο που οι μισθοί στην Γερμανία είναι χαμηλοί, σχετικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η αγοραστική δύναμη παραμένει σε υψηλά επίπεδα.⁴⁰ Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, συνέπεια της άμεσης ανταποδοτικότητας των φόρων αναφορικά με το βιοτικό επίπεδο των Γερμανών, σύμφωνα με τον Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης, η Γερμανία βρίσκεται στην 19^η θέση παγκοσμίως. Τέλος, το υψηλό βιοτικό επίπεδο της χώρας, συνεπάγεται χαμηλά ποσοστά φοροδιαφυγής και διαφθοράς.

Εν συνεχεία, θα αναλυθεί η ανταποδοτικότητα της υψηλής φορολόγησης που επικρατεί στην Ελλάδα αναφορικά με το βιοτικό επίπεδο των Ελλήνων. Όπως προαναφέρθηκε, η

⁴⁰ Fortunegreece.com- <https://www.fortunegreece.com/photo-gallery/aftes-evropaikes-chores-prosferoun-ipsiloto-epipedo-zois/#15>

Ελλάδα είναι μία από τις χώρες των οποίων οι φορολογικοί συντελεστές τόσο των εισοδημάτων φυσικών όσο και των νομικών προσώπων κυμαίνονται σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο παρακάτω διάγραμμα απεικονίζεται ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων από το 2010 έως σήμερα στο ελληνικό κράτος, αναφορικά με τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.



Πηγή: tradingeconomics.com

Διάγραμμα 2. Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων στην Ελλάδα συγκριτικά με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2010-2020

Όπως συμπεραίνεται από το διάγραμμα, ο φορολογικός συντελεστής του εισοδήματος φυσικών προσώπων στην Ελλάδα, σε βάθος δεκαετίας παρουσιάζει κάποιες μικρές αυξομειώσεις, αλλά παραμένει πάντα υψηλότερος από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι γενικώς αποδεκτό, ότι στην Ελλάδα υπάρχει υπερφορολόγηση, γεγονός το οποίο έχει βαρύτατες συνέπειες για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Ειδικότερα, στη χώρα επικρατεί ένα δυσμενές φορολογικό περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, ο ιδιωτικός τομέας υπερφορολογείται, τα επενδυτικά κεφάλαια επενδύονται σε χώρες του εξωτερικού, πολλές επιχειρήσεις αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στις φορολογικές υποχρεώσεις τους, με αποτέλεσμα να κλείνουν. Όλα τα παραπάνω, σε συνδυασμό με την πολυπλοκότητα του φόρου επί της εργασίας, του υψηλού συντελεστή Φ.Π.Α (24%), του υψηλού εταιρικού συντελεστή (24%) σε σχέση με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (23,3%), κατατάσσουν την Ελλάδα μία από τις λιγότερο ανταγωνιστικές χώρες. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Δείκτη Διεθνούς Φορολογικής Ανταγωνιστικότητας⁴¹ του TAX Foundation, η Ελλάδα μεταξύ των 36 χωρών του ΟΟΣΑ, κατατάσσεται στην

⁴¹ Ο συγκεκριμένος δείκτης καταγράφει τις επιδόσεις κάθε χώρας-μέλους του ΟΟΣΑ σε πέντε τομείς: τους εταιρικούς φόρους, τους φόρους φυσικών προσώπων, τους φόρους κατανάλωσης, τους φόρους ιδιοκτησίας και τους φόρους κερδών που παράγονται στο εξωτερικό.

29η θέση. Η επίδοση αυτή, συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες είναι απογοητευτική και εξάγεται το συμπέρασμα ότι η υπερφορολόγηση που επικρατεί στην Ελλάδα, είναι ένα μεγάλο εμπόδιο για την οικονομική ανάπτυξη και κυρίως για τις επενδύσεις.⁴²

4.3 Φορολογικά Έσοδα ως μέρος του ΑΕΠ

4.3.1 Αναλογία φορολογικών εσόδων ως μέρος του ΑΕΠ για τα κράτη-μέλη της ΕΕ

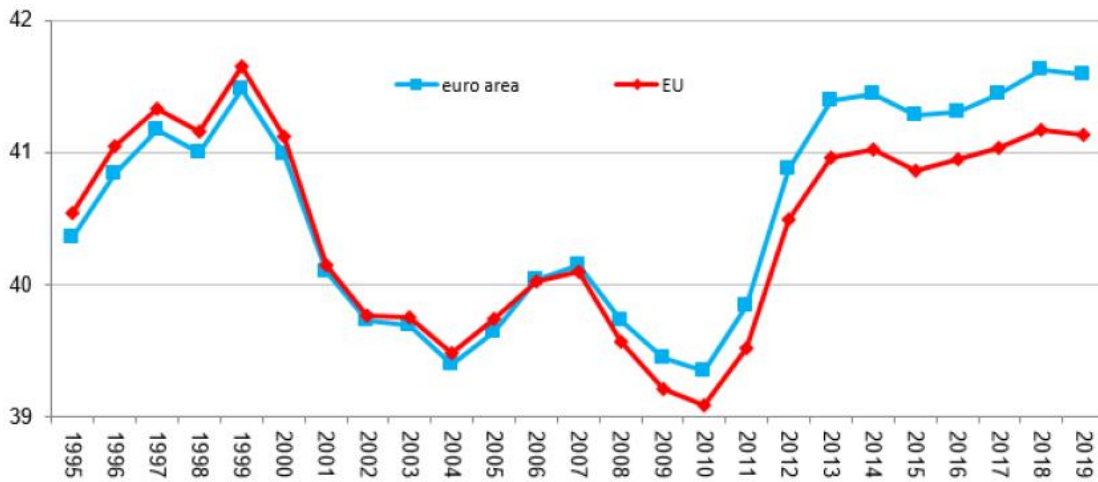
Ως συνολική αναλογία φόρου προς ΑΕΠ, ορίζεται το άθροισμα των φόρων και των καθαρών κοινωνικών εισφορών ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος⁴³. Κατά γενική ομολογία, ο λόγος αυτός σε συνδυασμό με διάφορες άλλες μετρήσεις, συμβάλλει στην μέτρηση του ελέγχου των χωρών αναφορικά με τους οικονομικούς πόρους. Αντικατοπτρίζει δηλαδή, κατά πόσο τα αποθέματα του εκάστοτε κράτους είναι επαρκή ώστε να καλύψουν τις δαπάνες που απαιτούνται σε εθνικό επίπεδο. Επομένως, όσο μεγαλύτερο ποσοστό, τόσο πιο επαρκή τα αποθέματα. Τέλος ο λόγος αυτός, καθορίζει και το καθεστώς στο οποίο βρίσκεται κάθε χώρα, δηλαδή αν είναι ανεπτυγμένη, αναπτυσσόμενη, ή υπανάπτυκτη.⁴⁴

Σύμφωνα με το διάγραμμα παρακάτω, στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2019 η αναλογία αυτή, διαμορφώθηκε στο 41,1%, με μια μείωση συγκριτικά με το 2018 (41,2%). Αντιθέτως, στη ζώνη του ευρώ το 2019, τα φορολογικά έσοδα αντιπροσωπεύουν το 41,6% του ΑΕΠ, παραμένουν δηλαδή αμετάβλητα σε σχέση με το 2018. Επίσης, παρουσιάζεται η συνολική αναλογία φόρου προς ΑΕΠ τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και στη ζώνη του ευρώ από το έτος 1995 έως και το 2019.

⁴² ΤΟ ΒΗΜΑ- Η υπερφορολόγηση το μεγάλο εμπόδιο για επενδύσεις στην Ελλάδα (2020)- <https://www.tovima.gr/2020/10/22/finance/oi-ypsiloi-foroi-troxopedi-stis-ependyseis/>

⁴³ Ως Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ορίζεται η συνολική αγοραία αξία όλων των τελικών προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται σε μια χώρα στη διάρκεια μιας ορισμένης χρονικής περιόδου.

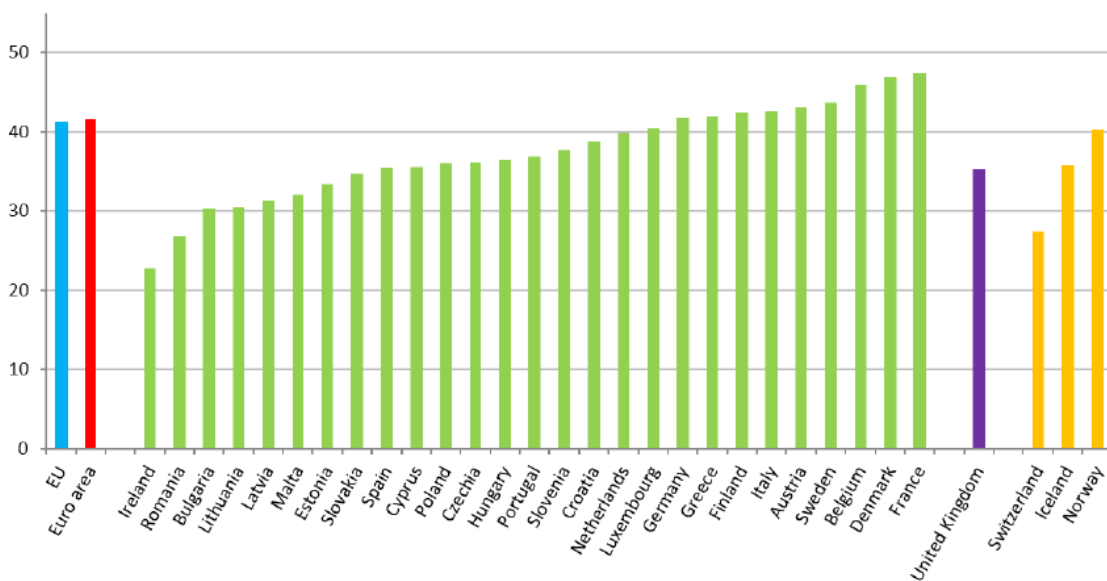
⁴⁴ WallStreetMojo- <https://www.wallstreetmojo.com/tax-to-gdp-ratio/>



Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 3. Συνολικά Φορολογικά Έσοδα ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ στην ΕΕ και στην ευρωζώνη, 1995-2019

Αναλυτικότερα, παρακάτω παρουσιάζεται διάγραμμα όπου παρουσιάζει την αναλογία των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ, για τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να διεξαχθούν πιο σαφή συμπεράσματα.



Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 4. Συνολικά Φορολογικά Έσοδα ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ για τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2019

Από τα στοιχεία του διαγράμματος εξάγεται το συμπέρασμα, ότι η αναλογία των φορολογικών εσόδων και των κοινωνικών εισφορών προς το ΑΕΠ διαφέρει σημαντικά μεταξύ των χωρών. Πιο συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό καταγράφεται στην

Γαλλία (47,4%). Ακολουθούν η Δανία με 46,9% και το Βέλγιο με 45,9%. Σε χαμηλότερες θέσεις αλλά με εξίσου υψηλά ποσοστά βρίσκεται η Σουηδία με 43,6%, η Αυστρία με 43,1%, η Ιταλία με 42,6% και η Φινλανδία με 42,3%. Από την άλλη μεριά, χώρες όπως η Βουλγαρία, η Λιθουανία, η Λετονία βρίσκονται σε αρκετά χαμηλότερες θέσεις, με αρκετά χαμηλότερα ποσοστά, με την Ιρλανδία (22,7%) και την Ρουμανία (26,8%) να καταγράφουν τα πιο χαμηλά ποσοστά όσον αφορά την αναλογία φορολογικών εσόδων ως προς το ΑΕΠ.

4.3.2 Δομή των φορολογικών εσόδων στα κράτη-μέλη της ΕΕ

Οι κυβερνήσεις των διάφορων κρατών μέσω των φορολογικών συστημάτων στοχεύουν στην επίτευξη ποικίλων στόχων, συμπεριλαμβανομένης της αναδιανομής του εισοδήματος, της σταθεροποίησης, της χρηματοδότησης αγαθών και υπηρεσιών που παρέχονται στο κοινό καθώς και της προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης. Η προσπάθεια για την επίτευξη αυτών των στόχων είναι πιθανό να διαφέρει μεταξύ των χωρών καθώς επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες όπως το οικονομικό και το πολιτικό περιβάλλον. Επομένως, καθίσταται σαφές ότι τα φορολογικά συστήματα διαφέρουν πολύ μεταξύ των χωρών. Οι διαφορές στον τρόπο με τον οποίο διάφορα νοικοκυριά, επιχειρήσεις ή τομείς εντός μιας οικονομίας μπορούν να φορολογηθούν, δημιουργούν πολλές εναλλακτικές όσον αφορά συγκεκριμένους φόρους, οι οποίοι μπορεί να έχουν διαφορετικές οικονομικές επιπτώσεις. Πιο συγκεκριμένα, κάποιιοι από αυτούς είναι οι άμεσοι φόροι επί των εισοδημάτων, των κερδών και της περιουσίας και οι έμμεσοι φόροι επί των εγχώριων προϊόντων και των υπηρεσιών (γενικοί φόροι πωλήσεων, Φόρος Προστιθέμενης Αξίας, ειδικοί φόροι κατανάλωσης), οι εισαγωγές και οι εξαγωγές. Επίσης, σε διάφορες περιπτώσεις φορολογικών αναλύσεων δύνανται να θεωρηθούν ως φόροι και οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Εν συνεχεία καθίσταται σαφές, ότι οι βασικές διαφορές που προκύπτουν μεταξύ των αναπτυγμένων χωρών, δηλαδή των κύριων χωρών του ΟΟΣΑ, και των αναπτυσσόμενων, είναι το μεγαλύτερο μερίδιο των εσόδων από φόρους εισοδήματος και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης των

αναπτυγμένων χωρών και η μεγαλύτερη σημαντικότητα των εμπορικών φόρων για τις αναπτυσσόμενες χώρες.⁴⁵

Στον παρακάτω πίνακα, παρουσιάζεται αναλυτικότερα, η δομή των φορολογικών εσόδων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πίνακας 9. Δομή φορολογικών εσόδων (%) σε κράτη-μέλη της ΕΕ

	Φόροι επί της παραγωγής και των εισαγωγών	Εκ των οποίων:	Φόροι εισοδήματος κ.λπ.	Εκ των οποίων:		Καθαρές κοινωνικές εισφορές
		ΦΠΑ		Φόροι Φ.Π	Φόροι Ν.Π	
EU-27 ⁴⁶	13,7	7,2	13	9,6	2,7	14,2
EU-28	13,6	7,2	13,1	9,6	2,6	13,3
Ευρωζώνη	13,3	6,9	13	9,5	2,7	15,1
Αυστρία	14,1	7,6	13,7	9,8	2,8	15,4
Βέλγιο	13,9	6,8	15,8	11,4	3,7	15,7
Βουλγαρία	15,6	9,2	5,5	3,3	2	8,9
Κύπρος	15,1	9,3	9,7	3,3	5,9	10,7
Τσεχία	12,1	7,6	8,4	4,9	3,3	15,6
Γερμανία	10,9	7,1	13,3	9,8	2,7	17,3
Δανία	15,7	9,5	30,7	26,5	3,1	0,8
Εσθονία	14,2	8,8	7,3	5,4	1,8	11,8
Ελλάδα	17,5	8,4	9,7	5,9	2,2	14,6
Ισπανία	11,7	6,5	10,4	8	2,1	12,9
Φινλανδία	14,2	9,1	15,9	12,2	2,5	11,9
Γαλλία	17	7,2	13,1	9,5	2,8	16,8
Κροατία	20,3	13,7	6,6	3,6	2,4	11,8
Ουγγαρία	18,1	9,5	6,6	5,1	1,2	11,8
Ιρλανδία	7,8	4,3	10,3	6,9	3,1	4,5
Ιταλία	14,6	6,2	14,4	11,8	1,9	13,5
Λιθουανία	11,8	7,9	8,7	7,1	1,6	10

⁴⁵ *Intereconomics, Gemmill, Norman* (1988) Article- Tax systems, tax revenue and growth in LDCs: A review of empirical evidence- <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/140122/1/v23-i02-a07-BF02927028.pdf>

⁴⁶ Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αυτή τη στιγμή 27 κράτη μέλη, καθώς το Ηνωμένο Βασίλειο αποχώρησε στις 31 Ιανουαρίου 2020.

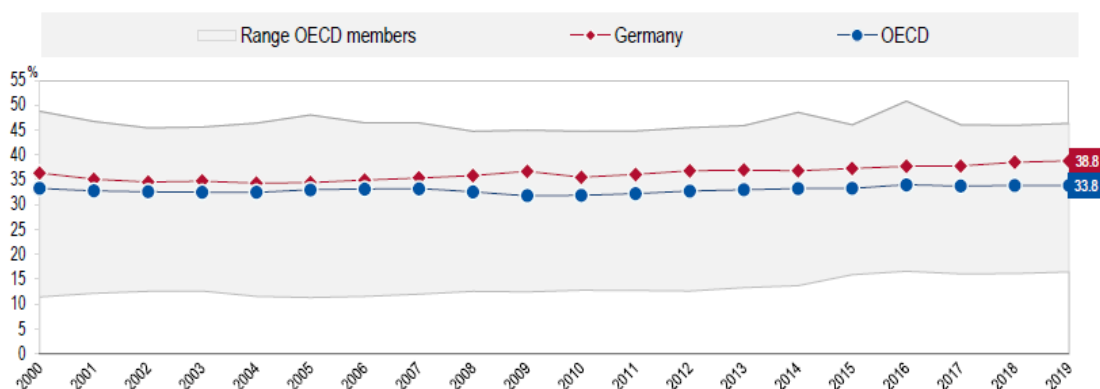
Λουξ/ργο	11,6	6	16,5	9,3	5,9	12,1
Λετονία	14,2	8,6	7	6,5	0,2	10
Μάλτα	12,2	7	13,6	7,4	5,7	6
Κάτω χώρες	12,5	7,2	13,2	8,5	3,7	14
Πολωνία	14	8	7,9	5,3	2,2	14,2
Πορτο/λία	15,2	8,8	9,8	6,4	3,1	11,9
Ρουμανία	10,7	6,2	4,8	2,3	2,1	11,3
Σουηδία	22,2	9,2	18	14,7	3	3,4
Σλοβενία	13,8	8	7,9	5,3	2	16
Σλοβακία	12,2	7,3	7,2	3,8	3	15,3
Ηνωμένο Βασίλειο	13	7	13,9	9,2	2,4	8,1

Πηγή: Eurostat

Έπειτα από μελέτη του παραπάνω πίνακα, τα συμπεράσματα που εξάγονται είναι τα ακόλουθα: Το 2019, οι καθαρές κοινωνικές εισφορές αποτελούσαν το μεγαλύτερο μέρος των φορολογικών εσόδων στην ΕΕ που αντιστοιχεί στο 14,2% του ΑΕΠ, έπειτα ακολουθούσαν οι φόροι επί της παραγωγής και των εισαγωγών (13,7% του ΑΕΠ) και οι φόροι εισοδήματος (13,0%). Εξετάζοντας τις κύριες φορολογικές κατηγορίες, τα κράτη διαφέρουν σημαντικά στον τρόπο με τον οποίο δομούνται τα φορολογικά τους έσοδα. Το 2019, το μερίδιο των φόρων επί της παραγωγής και των εισαγωγών ήταν υψηλότερο στη Σουηδία, όπου κατείχαν το 22,2% του ΑΕΠ, στην Κροατία, όπου το ποσοστό άγγιζε το 20,3% και στην Ουγγαρία που αντιπροσώπευε το 18,1%. Από την άλλη μεριά, ήταν χαμηλότερο στην Ιρλανδία με ποσοστό 7,8%, στη Ρουμανία με 10,7% και στη Γερμανία με 10,9% του ΑΕΠ. Αναφορικά με τους φόρους που σχετίζονται με το εισόδημα, το 2019, το υψηλότερο ποσοστό κατείχε μακράν η Δανία το οποίο αντιστοιχούσε στο 30,7% του ΑΕΠ, μπροστά από τη Σουηδία (18,0%) και το Λουξεμβούργο (16,5%). Αντίθετα, η Ρουμανία με ποσοστό 4,8% του ΑΕΠ, η Βουλγαρία με 5,5%, καθώς και η Κροατία και η Ουγγαρία (6,6%) κατέγραψαν τους χαμηλότερους φόρους εισοδήματος ως ποσοστό του ΑΕΠ. Οι καθαρές κοινωνικές εισφορές αντιπροσώπευαν μεγάλο ποσοστό του ΑΕΠ στη Γερμανία, στη Γαλλία και στη Σλοβενία, ενώ αντίθετα, τα χαμηλότερα ποσοστά παρατηρήθηκαν στη Δανία, στην Ιρλανδία και στη Σουηδία.

4.3.3 Φορολογικά Έσοδα Ελλάδος-Γερμανίας ως μέρος του ΑΕΠ

Στην συνέχεια, παρατίθεται διάγραμμα το οποίο παρουσιάζει τον δείκτη φόρου προς ΑΕΠ στην Γερμανία, σε σύγκριση με αυτόν του μέσου όρου των χωρών του ΟΟΣΑ.

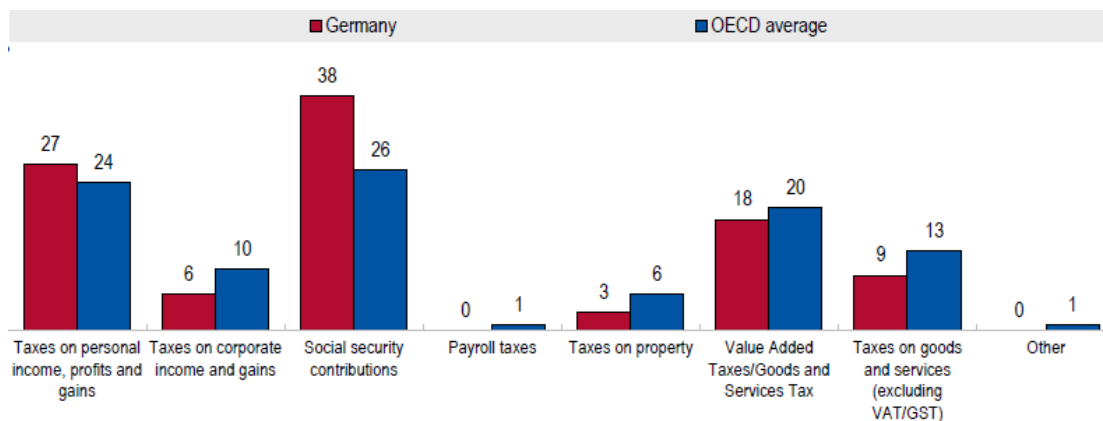


Πηγή: OECD Revenue Statistics 2020

Διάγραμμα 5. Δείκτης φόρου προς ΑΕΠ Γερμανίας συγκριτικά με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, 2000-2019

Σύμφωνα με την ετήσια στατιστική έκθεση εσόδων του ΟΟΣΑ, παρατηρείται ότι ο δείκτης φόρου προς ΑΕΠ της Γερμανίας τα τελευταία δύο έτη (2018-2019) κυμαίνεται σχεδόν στα ίδια επίπεδα (38,5% και 38,8% αντίστοιχα). Το χαμηλότερο ποσοστό που κατέγραψε ο δείκτης ήταν το 2004 που βρισκόταν περίπου στο 34%. Συγκριτικά με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, ο οποίος βρίσκεται στο 33,8%, ο δείκτης φόρου προς ΑΕΠ της Γερμανίας υπερτερεί αρκετά σε ποσοστό. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την έκθεση του ΟΟΣΑ, η Γερμανία καταλαμβάνει την 11^η θέση από τις τριάντα επτά (37) χώρες του ΟΟΣΑ και ανάμεσα στις είκοσι (20) που βρίσκονται πάνω από τον μέσο όρο, αναφορικά με την σχέση των φορολογικών εσόδων της χώρας σε σχέση με το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ). Συμπερασματικά, η θέση της Γερμανίας και η κατάταξη που κατέλαβε αποδεικνύουν ότι το γερμανικό κράτος έχει επαρκή αποθέματα, ώστε να καλύψει όλες τις δαπάνες που προκύπτουν σε εθνικό επίπεδο, όπως π.χ. υποδομές της χώρας, πληρωμές μισθών και συντάξεων, καθώς και δαπάνες για την διεκπεραίωση προγραμμάτων κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης.

Όσον αφορά την δομή των φορολογικών εσόδων του γερμανικού κράτους, παρουσιάζεται διάγραμμα, ώστε να γίνει πιο κατανοητό το μείγμα των συνολικών εσόδων, πάντα σε σύγκριση με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ.

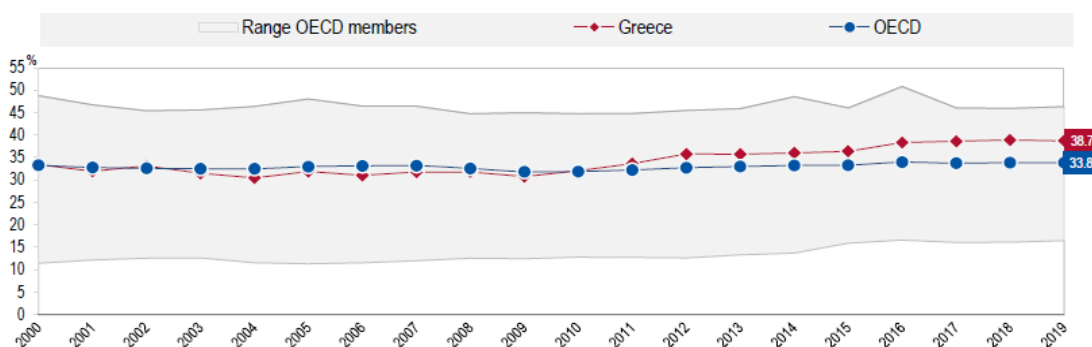


Πηγή: OECD Revenue Statistics 2020

Διάγραμμα 6. Δομή φορολογικών εσόδων Γερμανίας συγκριτικά με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, 2018

Αναλύοντας το παραπάνω γράφημα, συμπεραίνεται ότι η δομή των φορολογικών εσόδων της Γερμανίας, χαρακτηρίζεται από υψηλά ποσοστά εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων επί των ατομικών εισοδημάτων και κερδών. Επίσης, παρατηρείται χαμηλότερο ποσοστό εσόδων από φόρους επί εταιρικών εισοδημάτων και κερδών, φόρους ιδιοκτησίας, Φόρο Προστιθέμενης Αξίας και φόρους αγαθών και υπηρεσιών. Αναφορικά με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, η μεγαλύτερη απόκλιση εντοπίζεται στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης όπου ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ είναι 26% και της Γερμανίας 38%. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι το γερμανικό κράτος δεν διαθέτει καθόλου έσοδα από φόρους μισθοδοσίας. Βέβαια, να αναφερθεί ότι και ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ είναι ιδιαίτερα χαμηλός (1%). Αναλυτικότερα, τα έσοδα από εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και από φόρους επί προσωπικού εισοδήματος μεταφράζονται για το 2018, σε 487.839 εκατομμύρια ευρώ και 351.896 εκατομμύρια ευρώ αντίστοιχα.

Εν συνεχεία, παρατίθεται διάγραμμα το οποίο παρουσιάζει τον δείκτη φόρου προς ΑΕΠ στην Ελλάδα, σε σύγκριση με αυτόν του μέσου όρου των χωρών του ΟΟΣΑ.

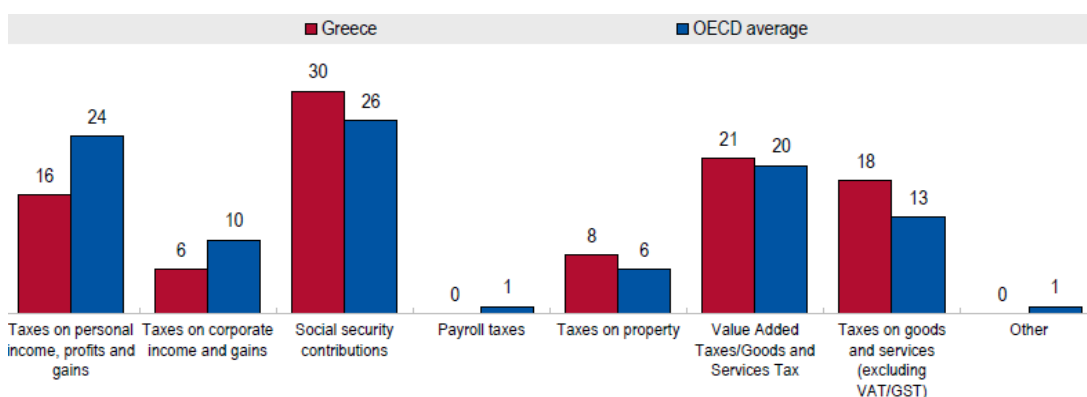


Πηγή: OECD Revenue Statistics 2020

Διάγραμμα 7. Δείκτης φόρου προς ΑΕΠ Ελλάδος συγκριτικά με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, 2000-2019

Μελετώντας λοιπόν την στατιστική έκθεση του ΟΟΣΑ, γίνεται αντιληπτό ότι ο δείκτης φόρου προς ΑΕΠ την τελευταία διετία (2018-2019) παρουσιάζει σταθερότητα καθώς κυμαίνεται σε 38,9% και 38,7% αντίστοιχα. Το 2018, ο δείκτης φόρου προς ΑΕΠ κατέγραψε το μεγαλύτερο ποσοστό σε βάθος δεκαετίας (38,9%), ενώ το χαμηλότερο ποσοστό καταγράφηκε το 2004 με το ποσοστό να βρίσκεται γύρω στο 30%. Παρατηρείται επίσης, το αρκετά αυξημένο ποσοστό του δείκτη συγκριτικά με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ που βρίσκεται στο 33,8%. Στην λίστα με τις 37 χώρες του ΟΟΣΑ, στην οποία καταγράφεται το ποσοστό των φορολογικών εσόδων ως μέρος του ΑΕΠ, η Ελλάδα καταλαμβάνει την 12^η θέση, μόλις μία θέση κάτω από την Γερμανία και βρίσκεται ανάμεσα στις είκοσι (20) χώρες, των οποίων ο δείκτης φόρου προς ΑΕΠ βρίσκεται πάνω από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ.

Με σκοπό να προσδιοριστεί με μεγαλύτερη σαφήνεια το μείγμα των συνολικών εσόδων του ελληνικού κράτους, παρουσιάζεται γράφημα με την ανάλυση των φορολογικών εσόδων του κράτους συγκριτικά με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ.



Πηγή: OECD Revenue Statistics 2020

Διάγραμμα 8. Δομή φορολογικών εσόδων Ελλάδος συγκριτικά με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, 2018

Μελετώντας τα στοιχεία του γραφήματος, συμπεραίνεται ότι τα συνολικά φορολογικά έσοδα του ελληνικού κράτους προέρχονται κατά κύριο λόγο, όπως και του γερμανικού κράτους, από τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Η δομή των συνολικών εσόδων των δύο κρατών διαφοροποιείται στο γεγονός ότι η αμέσως επόμενη πηγή εσόδων για το ελληνικό κράτος είναι οι φόροι ιδιοκτησίας, ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας και οι φόροι αγαθών και υπηρεσιών. Επομένως, παρουσιάζονται χαμηλότερα ποσοστά στους φόρους

από εισοδήματα φυσικών και νομικών προσώπων, όπως επίσης δεν υπάρχουν καθόλου έσοδα μισθοδοσίας. Συγκριτικά με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, μεγάλες αποκλίσεις στα ποσοστά παρουσιάζονται στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης όπου ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ βρίσκεται στο 26%. Επίσης, τα έσοδα από φόρους εισοδημάτων φυσικών προσώπων καταγράφουν σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό (16%) σε σχέση με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (24%). Τέλος, τα ποσοστά των εσόδων από εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και από το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας είναι 21.473 εκατομμύρια ευρώ και 15.288 εκατομμύρια ευρώ αντίστοιχα.

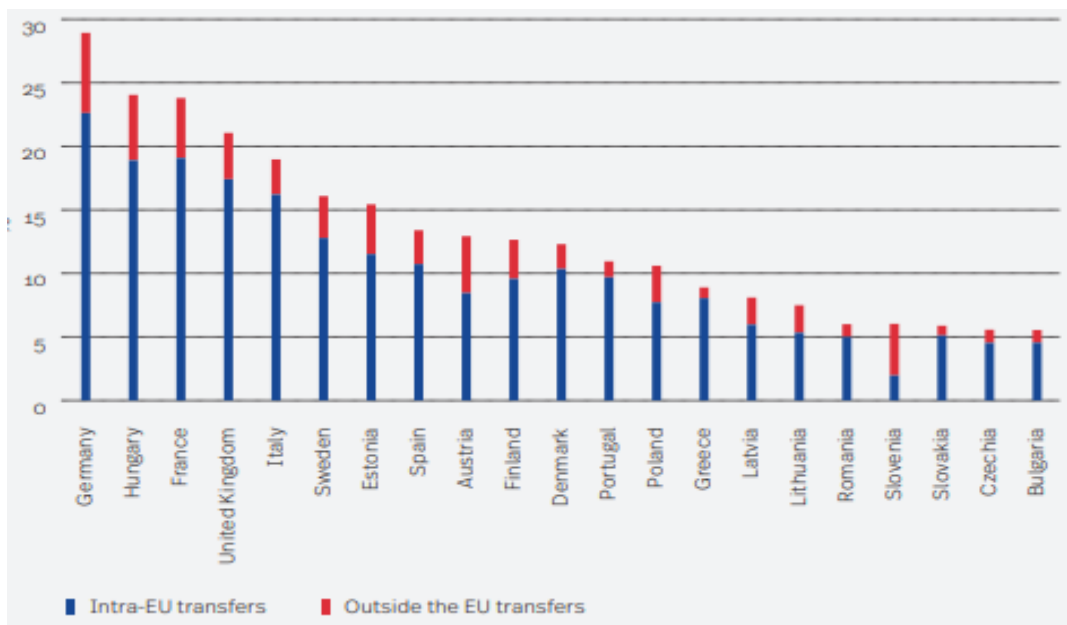
4.4 Φοροδιαφυγή στην Ευρώπη

4.4.1 Μετατόπιση κερδών και Φορολογικοί Παράδεισοι

Οι πρακτικές φοροδιαφυγής, που διασχίζουν όλο και περισσότερο τα εθνικά σύνορα, υπονομεύουν την κοινωνική συνοχή μεταξύ των χωρών και την αίσθηση αλληλεγγύης μεταξύ τους. Τέτοιες πρακτικές, χρησιμοποιούνται ιδιαίτερα από μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες των οποίων η συμβολή στη χρηματοδότηση κρατικών δραστηριοτήτων βρίσκεται σε παρακμή και η απώλεια αυτή θα πρέπει να αντισταθμιστεί από άλλους φορολογούμενους. Αυτό μπορεί να είναι ένα κίνητρο για την αύξηση των ανισοτήτων και της αίσθησης αδικίας μεταξύ των πολιτών. Επιπλέον, οι πρακτικές ορισμένων χωρών για την διευκόλυνση της φοροδιαφυγής διαβρώνουν την ακεραιότητα στις διεθνείς σχέσεις.

Η θεμελιώδης αρχή για την οργάνωση των φορολογικών συστημάτων της παγκόσμιας οικονομίας, πρεσβεύει ότι, τα κέρδη θα πρέπει να φορολογούνται εκεί που πραγματικά δημιουργούνται. Όσο πιο παγκοσμιοποιημένες είναι οι οικονομικές σχέσεις και το μεγαλύτερο μέρος του παγκόσμιου ΑΕΠ αντιπροσωπεύεται από πολυεθνικές επιχειρήσεις, τόσο πιο σημαντικός είναι ο κανόνας αυτός για τη διατήρηση της ακεραιότητας των φορολογικών συστημάτων. Ωστόσο, όχι όλες οι χώρες, συμπεριλαμβανομένων και ορισμένων από τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμμορφώνονται με αυτόν τον κανόνα. Διάφορες πολυεθνικές εταιρείες, εκμεταλλεύονται την δυνατότητα της τεχνητής μετατόπισης κέρδους, σε χώρες με λιγότερο αυστηρά φορολογικά συστήματα και έτσι μειώνουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η μετατόπιση λοιπόν κέρδους από πολυεθνικές επιχειρήσεις έχει σε μεγάλο βαθμό αρνητικές συνέπειες αναφορικά με τα δημόσια έσοδα στα περισσότερα

κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πιο αναλυτικά, συνολικά, τα κράτη μέλη της ΕΕ χάνουν πάνω από 60 δισεκατομμύρια ευρώ φορολογικών εσόδων κάθε χρόνο εξαιτίας αυτής της ενέργειας. Τις υψηλότερες απώλειες έχουν η Γερμανία (18 δισ. ευρώ), το Ηνωμένο Βασίλειο (14 δισ. Ευρώ) και η Γαλλία (11 δισ. Ευρώ). Όσον αφορά τα έσοδα από την φορολόγηση νομικών προσώπων, τα κράτη μέλη της ΕΕ χάνουν κατά μέσο όρο, το 13% των τρεχόντων εσόδων τους. Το μεγαλύτερο μέρος της διαδικασίας μετατόπισης των κερδών, πραγματοποιείται μεταξύ των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δηλαδή, το 80% των εσόδων που χάνονται, είναι απώλεια υπέρ άλλων κρατών της ΕΕ. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι ο κανόνας της φορολογίας διαταράσσεται σε μεγάλο βαθμό, καθώς και υπονομεύεται σημαντικά η προσπάθεια για την συλλογική οικοδόμηση δίκαιων φορολογικών συστημάτων στην ΕΕ.

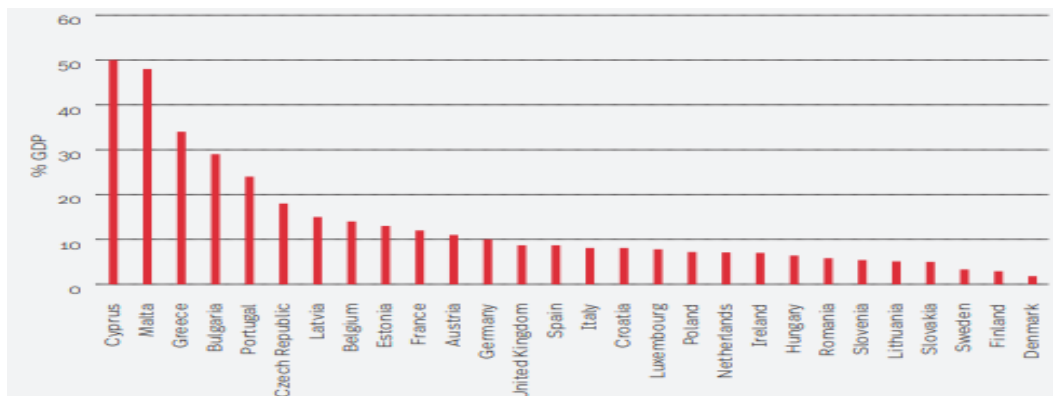


Πηγή: The Polish Economic Institute

Διάγραμμα 9. Συνολική απώλεια εσόδων εξαιτίας της μετατόπισης κέρδους ως ποσοστό (%) των εσόδων του εταιρικού φόρου εισοδήματος ευρωπαϊκών χωρών, 2016

Αναμφίβολα, υπάρχουν χώρες οι οποίες επωφελούνται από τη διαδικασία τεχνητής μετατόπισης κέρδους. Το Βέλγιο, η Κύπρος, η Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα και οι Κάτω Χώρες χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αξίζει να σημειωθεί ότι, οι παραπάνω χώρες επωφελούνται έως και 16 δισεκατομμύρια ευρώ από την μετατόπιση κερδών. Οι ευνοϊκοί νομικοί κανονισμοί στους φορολογικούς παραδείσους της ΕΕ, επιτρέπουν στις πολυεθνικές επιχειρήσεις να δημιουργούν εξωχώριες θυγατρικές εταιρίες, με στόχο τη μείωση των φορολογικών τους

υποχρεώσεων. Το κύριο στοιχείο της διεθνούς φοροδιαφυγής είναι, η διαχείριση πολυεθνικών εταιρειών σε χώρες που δεν εφαρμόζονται σοβαρές φορολογικές συνέπειες στις ροές κεφαλαίων και δεν επιβάλλονται αυστηροί έλεγχοι. Στόχος λοιπόν είναι η επίτευξη χαμηλότερου φόρου, ή ακόμα και η πλήρης αποφυγή καταβολής φόρου. Είναι γνωστό ότι, οι φορολογικοί παράδεισοι της ΕΕ είναι ηγέτες στην κατοχή “φανταστικών” Άμεσων Ξένων Επενδύσεων. Κατέχουν δηλαδή ένα μεγάλο μέρος θυγατρικών επιχειρήσεων, οι οποίες είναι μερικώς ή ολικώς ιδιοκτησία μιας μητρικής επιχείρησης που εδρεύει σε κάποια άλλη χώρα. Μεταφέρονται δηλαδή, στους φορολογικούς παραδείσους υλικοί (π.χ. κεφάλαιο) και άυλοι (π.χ. τεχνογνωσία) πόροι, χωρίς η μεταφορά αυτή να έχει μορφή εμπορικής συναλλαγής. Σύμφωνα με έρευνες, σχεδόν το 40% των παγκόσμιων Άμεσων Ξένων Επενδύσεων είναι φανταστικές. Πιο συγκεκριμένα, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες και η Ιρλανδία, κατέχουν σχεδόν το ήμισυ των φανταστικών ΑΞΕ και κατατάσσονται στις δέκα (10) κορυφαίες χώρες αυτού του τύπου, δίπλα σε πολλούς ευρέως γνωστούς παγκόσμιους φορολογικούς παραδείσους, όπως οι Βρετανικές Παρθένοι Νήσοι, οι Βερμούδες και τα νησιά Cayman. Ένα ακόμη πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές χώρες, είναι αυτό της μεταφοράς του πλούτου των πολιτών στο εξωτερικό. Λόγω της αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης, είναι πολύ πιο εύκολο για το φορολογούμενο να πραγματοποιεί και να διατηρεί επενδύσεις εκτός της χώρας διαμονής του, είτε στο όνομά του ως καταθέσεις ή περιουσιακά στοιχεία ή μέσω εταιρειών-βιτρίνα. Η εκτιμώμενη αξία των καταθέσεων που φυγαδεύονται στο εξωτερικό είναι 1,5 τρισεκατομμύρια ευρώ, αντιπροσωπεύοντας σχεδόν το 10% του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όσον αφορά το ποσοστό επί του ΑΕΠ, η Κύπρος, η Μάλτα, η Βουλγαρία και η Ελλάδα είναι οι χώρες των οποίων οι πολίτες μεταφέρουν τα μεγαλύτερα ποσά στο εξωτερικό.



Πηγή: The Polish Economic Institute

Διάγραμμα 10. Offshore επενδύσεις ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ σε ευρωπαϊκά κράτη

Συμπερασματικά, το μεγαλύτερο μέρος του πλούτου μεταφέρεται στο εξωτερικό δεν φορολογείται, συμβάλλοντας έτσι σε σημαντική απώλεια δημόσιων εσόδων στα κράτη μέλη της ΕΕ. Επομένως, τουλάχιστον το 75% των Offshore επενδύσεων από πολίτες της ΕΕ δεν υπόκειται σε φόρο. Κατά συνέπεια, το ποσοστό αυτό μεταφράζεται σε 1,1 τρισεκατομμύρια ευρώ. Έτσι, αυτό έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια εσόδων 46 δισεκατομμυρίων ευρώ στα κράτη μέλη της ΕΕ.⁴⁷

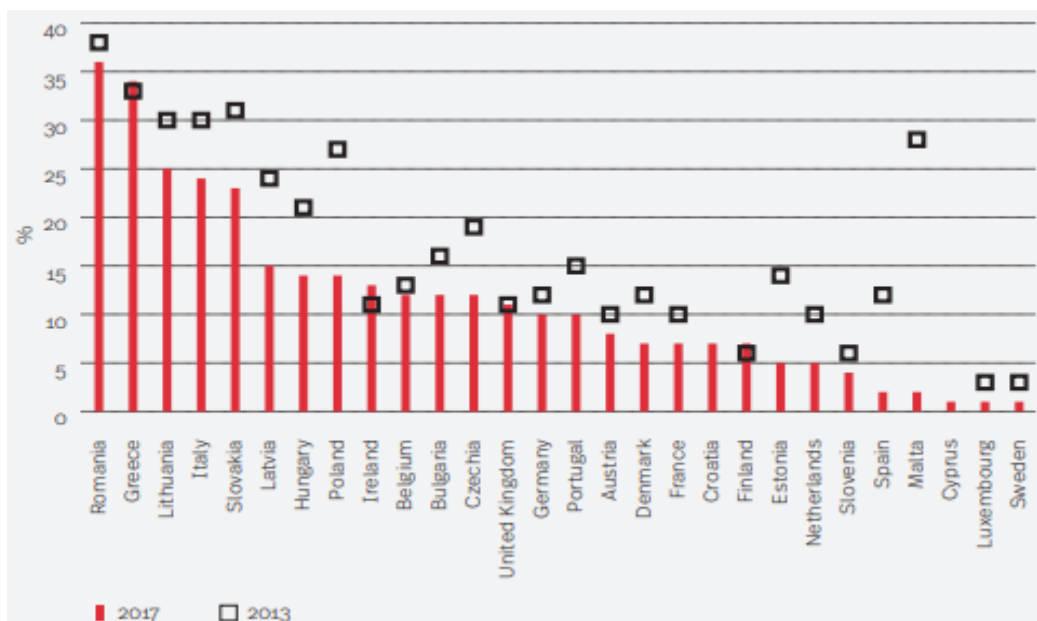
4.4.2 Έλλειμμα- ΦΠΑ (VAT-Gap)

Τα κράτη μέλη της ΕΕ συνεχίζουν να χάνουν σημαντικό μέρος των δημόσιων εσόδων τους λόγω απάτης στο Φόρο Προστιθέμενης Αξίας και των ανεπαρκών συστημάτων είσπραξης ΦΠΑ. Αυτή η απώλεια εκφράζεται από τη διαφορά μεταξύ του καταβληθέντος ΦΠΑ και των θεωρητικών-δυνητικών μέγιστων εσόδων ΦΠΑ, σε περίπτωση που όλοι οι φορολογούμενοι δηλώσουν σωστά όλες τις συναλλαγές τους. Κατά μέσο όρο, το «έλλειμμα» αυτό στο ΦΠΑ ανήλθε στο 12% της θεωρητικής αξίας των εσόδων από ΦΠΑ στα κράτη μέλη της ΕΕ το 2017. Αυτό μεταφράζεται σε απώλεια 137 δισεκατομμύρια ευρώ δημόσια έσοδα.

Όπως αποτυπώνεται και στο διάγραμμα παρακάτω, τα τελευταία χρόνια, το «έλλειμμα» στο ΦΠΑ έχει μειωθεί στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, αλλά η ύπαρξη του παραμένει αισθητή σε αρκετές χώρες. Το «κενό» στο ΦΠΑ κυμαίνεται πάνω από 20% στη Ρουμανία, την Ελλάδα, τη Λιθουανία, την Ιταλία και τη Σλοβακία. Επίσης, σε αρκετά χαμηλό επίπεδο βρίσκεται η Σουηδία, ενώ αισθητά χαμηλές τιμές καταγράφονται στο Λουξεμβούργο και την Κύπρο. Ειδικότερα, η Ελλάδα και η Ρουμανία απέτυχαν να μειώσουν το χάσμα στο ΦΠΑ και εξακολουθούν να χάνουν περίπου το ένα τρίτο των εσόδων τους από το ΦΠΑ.⁴⁸

⁴⁷The Polish Economic Institute- “Tax unfairness in the European Union. Towards greater solidarity in fighting tax evasion”

⁴⁸The Polish Economic Institute- “Tax unfairness in the European Union. Towards greater solidarity in fighting tax evasion”



Πηγή: The Polish Economic Institute

Διάγραμμα 11. VAT-Gap ως ποσοστό (%) επί της συνολικής υποχρέωσης καταβολής ΦΠΑ σε ευρωπαϊκές χώρες, 2017 & 2013

4.4.3 Η έκταση της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα

Το φαινόμενο της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, εντοπίζεται κυρίως στους τομείς του φόρου εισοδήματος, των ασφαλιστικών εισφορών και του ΦΠΑ. Επίσης, το φαινόμενο αυτό γίνεται εντονότερο λόγω της αδυναμίας του κρατικού μηχανισμού να εντοπίσει πιθανά περιστατικά φοροδιαφυγής και να εισπράξει τους ανάλογους φόρους. Πιο συγκεκριμένα, το «έλλειμμα» στο ΦΠΑ, ένα φαινόμενο το οποίο ευθύνεται για την απώλεια σημαντικού μέρους των δημοσίων εσόδων πολλών κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εντοπίζεται σε αρκετά μεγάλο βαθμό στην Ελλάδα, στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους. Αναλυτικότερα, το έλλειμμα στο ΦΠΑ στην Ελλάδα διαμορφώνεται από μια σειρά πράξεων και συμπεριφορών οι οποίες παρατηρούνται στην καθημερινή μας ζωή. Δηλαδή, η πώληση αγαθών και υπηρεσιών χωρίς την έκδοση του απαραίτητου παραστατικού, η αγορά αγαθών και λήψη υπηρεσιών από τον καταναλωτή χωρίς την έκδοση παραστατικού (τιμολογίου-απόδειξης) ή με έκδοση παραστατικού με ανακριβή στοιχεία. Οι πράξεις αυτές έχουν ως αποτέλεσμα την μη καταβολή και απόδοση του ΦΠΑ που αναλογεί.

Καθώς η ελληνική οικονομία διαρθρώνεται σε μεγάλο μέρος από την αυτοαπασχόληση, παρατηρείται υψηλό ποσοστό φοροδιαφυγής σε αρκετούς τομείς. Η ένδειξη αυτή, πηγάζει από το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος των δηλώσεων των ελεύθερων επαγγελματιών βρίσκεται κάτω από το αφορολόγητο όριο επί σειρά ετών. Σύμφωνα με την έρευνα της Ernst & Young το 2016, οι τομείς στους οποίους καταγράφονται τα περισσότερα περιστατικά φοροδιαφυγής στην Ελλάδα είναι ο ιατρικός κλάδος, ο κλάδος παροχής νομικών και λογιστικών υπηρεσιών και ο κατασκευαστικός κλάδος. Συμπεραίνεται δηλαδή, ότι στους τομείς των Μη Μισθωτών, πράξεις φοροδιαφυγής είναι δυσκολότερο να εντοπιστούν, καθώς δεν απαιτείται η σύναψη σύμβασης και τα εισοδήματα δηλώνονται εάν και εφόσον εκδοθούν τα ανάλογα παραστατικά. Στον τομέα της μισθωτής εργασίας, πράξεις φοροδιαφυγής είναι υπαρκτές (αδήλωτη εργασία), αλλά παρουσιάζονται σπανιότερα καθώς συνάπτονται συμβάσεις εργασίας και η απασχόληση του εργαζόμενου δηλώνεται από τον εργοδότη, γεγονός που καθιστά την εξακρίβωση των δηλωθέντων εισοδημάτων ευκολότερη από τον κρατικό μηχανισμό. Επιπλέον, διάφορες άλλες μελέτες υποστηρίζουν, ότι πέρα από τον τομέα της αυτοαπασχόλησης, συχνότερα περιστατικά φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, εντοπίζονται στον αγροτικό τομέα. Τέλος, ένα φαινόμενο το οποίο παρατηρείται εξίσου σε αρκετά μεγάλο βαθμό στην Ελλάδα, είναι η κατοχή ακινήτων τα οποία ανήκουν σε offshore εταιρίες, με έδρα κάποιο φορολογικό παράδεισο, του οποίου το φορολογικό σύστημα και το ιδιοκτησιακό καθεστώς είναι ιδιαίτερα ευνοϊκό. Παρατηρείται επίσης, ότι φυσικά πρόσωπα με υψηλά εισοδήματα, επιλέγουν να μεταφέρουν την φορολογική κατοικία τους σε κάποια χώρα με ευνοϊκότερη φορολόγηση. Στις περισσότερες περιπτώσεις η ενέργεια αυτή γίνεται με τεχνητά μέσα, χωρίς στην πραγματικότητα να αλλάζει η κατοικία των φορολογούμενων.⁴⁹

Παρακάτω παρουσιάζεται πίνακας με το ποσοστό φοροδιαφυγής στην Ελλάδα ως μέρος του ΑΕΠ, την δεκαετία 2008-2018.

⁴⁹ Ernst & Young (EY), Ιούνιος 2016 - Η Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, Αιτίες, Έκταση και Προτάσεις Καταπολέμησής της

Πίνακας 10. Ποσοστά φοροδιαφυγής στην Ελλάδα ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ, 2008-2018

Έτος	Φοροδιαφυγή/ ΑΕΠ (%)
2008	6,04%
2009	6,28%
2010	7,29%
2011	8,89%
2012	10,46%
2013	10,96%
2014	10,99%
2015	10,56%
2016	11,36%
2017	10,89%
2018	10,32%

Πηγή: Bulletin of Applied Economics

Σύμφωνα με την έρευνα που διεξάχθηκε από το Τμήμα Διοίκησης Επιστήμης και Τεχνολογίας στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου με τίτλο « Estimation of the size of tax evasion in Greece», τα συμπεράσματα αναφορικά με το επίπεδο της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα είναι τα εξής: Το μέσο επίπεδο φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, ως ποσοστό του ΑΕΠ την τελευταία τριακονταετία, είναι 6,96%. Το υψηλότερο ποσοστό σημειώθηκε το 2016 με 11,36% ενώ στις αρχές του 1980 το ποσοστό φοροδιαφυγής στην Ελλάδα ήταν 3,74%. Τα ποσοστά αυτά υποδηλώνουν αύξηση του ποσοστού φοροδιαφυγής στην χώρα μας κατά 275,94%.

Συμπεραίνεται επίσης, εξαιτίας του ότι από το 2010 και μετά η φορολογική επιβάρυνση αυξήθηκε και το κατά κεφαλή εισόδημα των πολιτών μειώθηκε, το ποσοστό της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα αυξήθηκε σημαντικά. Τέλος, σύμφωνα με την μελέτη επισημαίνεται, ότι το μεγαλύτερο μέρος της φοροδιαφυγής προέρχεται από άμεσους φόρους, σε αντίθεση με τους έμμεσους φόρους, όπου η δυνατότητες αποφυγής πληρωμής τέτοιων φόρων είναι περιορισμένη. Παρ' όλα αυτά, τα τελευταία χρόνια σημειώθηκε μείωση της φοροδιαφυγής στους άμεσους φόρους, η οποία αποδίδεται κυρίως στην κινητοποίηση των κρατικών μηχανισμών είσπραξης φόρων, στην εισαγωγή νέων

νομοθετικών πρωτοβουλιών για τη φορολόγηση του εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων καθώς και την υιοθέτηση ηλεκτρονικών μέσων διασταύρωσης συναλλαγών.⁵⁰

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Συμπεράσματα-Προτάσεις

5.1 Συμπεράσματα

Στα παραπάνω κεφάλαια, έγινε μία προσπάθεια προσέγγισης του ελληνικού φορολογικού συστήματος και του γερμανικού φορολογικού συστήματος, αναφορικά με τη φορολογία στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάστηκαν διάφορα χαρακτηριστικά και των δύο κρατών, σχετικά με τη φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, την δομή των φορολογικών εσόδων τους και της έκτασης της φοροδιαφυγής.

Αναφορικά με τους φορολογικούς συντελεστές των εισοδημάτων φυσικών και νομικών προσώπων, τόσο η Ελλάδα, όσο και η Γερμανία έχουν αρκετά υψηλούς συντελεστές σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ζήτημα που απασχολεί περισσότερο όμως είναι, εάν η υψηλή φορολόγηση έχει άμεση ανταποδοτικότητα προς τους πολίτες της εκάστοτε χώρας και εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον. Σύμφωνα με τα στοιχεία που αναλύθηκαν, η Γερμανία είναι ένα από τα κράτη του οποίου οι πολίτες υπερφορολογούνται μεν, αλλά εξυπηρετείται σε μεγάλο βαθμό το δημόσιο συμφέρον, με έργα υποδομής και μεταρρυθμίσεις στον τομέα της Υγείας και της Παιδείας. Εξάλλου την άμεση ανταποδοτικότητα των φόρων δικαιολογεί και το υψηλό βιοτικό επίπεδο των Γερμανών πολιτών.

Όσον αφορά την χώρα μας, είναι σαφώς κατανοητό από την μελέτη της εργασίας, ότι το καθεστώς υπερφορολόγησης που επικρατεί στην Ελλάδα, την καθιστά μία από τις λιγότερο ανταγωνιστικές χώρες συγκριτικά με αυτές του ΟΟΣΑ. Η χαμηλή αυτή θέση που κατακτά η χώρα μας γίνεται ένα σημαντικό εμπόδιο για την οικονομική ανάπτυξη και τις επενδύσεις. Αναλυτικότερα, ο υψηλός εταιρικός συντελεστής, σε συνδυασμό με

⁵⁰ *Bulletin of Applied Economics, Anastasiou Athanasios, Kalamara Eleni, Kalligosfyris Charalampos, Estimation of the size of tax evasion in Greece, (2020)*

τον υψηλό συντελεστή ΦΠΑ και την πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος έχουν ως αποτέλεσμα την υπερφορολόγηση του ιδιωτικού τομέα και την αύξηση της φοροδιαφυγής, την επένδυση κεφαλαίων σε χώρες του εξωτερικού, καθώς και την δημιουργία ενός εξαιρετικά δυσμενούς φορολογικού περιβάλλοντος για πολλές επιχειρήσεις, οι οποίες αδυνατούν να ανταπεξέλθουν σε μεγάλο βαθμό στις φορολογικές υποχρεώσεις τους, με αποτέλεσμα είτε να οδηγούνται προς την φοροδιαφυγή, είτε να κλείνουν οριστικά.

Όσον αφορά την δομή των φορολογικών εσόδων και τις πηγές από τις οποίες αντλούν χρηματοδότηση τα κράτη στα οποία εστιάζεται η μελέτη, διαπιστώνεται ότι η κύρια πηγή φορολογικών εσόδων για το κράτος της Γερμανίας, είναι οι ασφαλιστικές εισφορές και η άμεση φορολογία, δηλαδή οι φόροι επί των εισοδημάτων φυσικών και νομικών προσώπων. Επίσης, ο λόγος των φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ της Γερμανίας βρίσκεται σε αρκετά υψηλά επίπεδα συγκριτικά με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι το γερμανικό κράτος διαθέτει επαρκή αποθέματα για την εξυπηρέτηση δημοσίων δαπανών για το κοινό συμφέρον, όπως λ.χ. έργα υποδομών, πληρωμή μισθών και συντάξεων.

Από την άλλη μεριά, όσον αφορά την Ελλάδα, και ενώ η αναλογία φόρου προς ΑΕΠ κυμαίνεται σε αρκετά υψηλά επίπεδα, πάντα σε σύγκριση με τις χώρες του ΟΟΣΑ, επισημαίνεται μία σημαντική διαφορά συγκριτικά με το γερμανικό κράτος, στον τομέα της άντλησης φορολογικών εσόδων. Δηλαδή, η κύρια πηγή χρηματοδότησης για το ελληνικό κράτος είναι οι ασφαλιστικές εισφορές, οι φόροι ιδιοκτησίας, ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας και οι φόροι αγαθών και υπηρεσιών. Το στοιχείο αυτό οδηγεί στην διαπίστωση ότι το κράτος μας αντλεί πόρους για την εξυπηρέτηση των αναγκών του, από την έμμεση φορολογία. Έτσι, συμπεραίνεται ότι η υστέρηση εσόδων από άμεση φορολόγηση μεταφράζεται σε υψηλά ποσοστά φοροδιαφυγής που προέρχεται κατά κύριο λόγο, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, από τον τομέα της αυτοαπασχόλησης και των μικρών επιχειρήσεων.

Εστιάζοντας περισσότερο στο ζήτημα της φοροδιαφυγής, είναι κοινώς αποδεκτό ότι η φοροδιαφυγή είναι ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τόσο οι αναπτυσσόμενες όσο και οι αναπτυγμένες οικονομίες, καθώς οδηγεί σε σημαντικό οικονομικό κόστος επειδή επιβραδύνει την οικονομική ανάπτυξη, οδηγεί τις επιχειρήσεις στο να παραμείνουν μικρές, δημιουργώντας συνθήκες άνισου ανταγωνισμού μεταξύ

φοροδιαφυγόντων και εκείνων που είναι συνεπείς στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Για τους λόγους αυτούς, η έκταση της φοροδιαφυγής αποτελεί σημαντική πηγή ανησυχίας για τους υπεύθυνους για τη χάραξη της δημοσιονομικής πολιτικής και για εκείνους που είναι υπεύθυνοι για την εφαρμογή της φορολογικής πολιτικής. Όσον αφορά την Ελλάδα, διαπιστώνεται ότι, το ποσοστό φοροδιαφυγής είναι αρκετά μεγάλο εξαιτίας της υπερφορολόγησης σαφώς, της πολυπλοκότητας του φορολογικού συστήματος αλλά και της αδυναμίας των ελεγκτικών κρατικών μηχανισμών να εισπράξουν τους φόρους που αναλογούν και να εντοπίσουν περιστατικά φοροδιαφυγής. Ειδικότερα, όπως συμπεραίνεται από τα στοιχεία που μελετήθηκαν για την εκπόνηση της εργασίας, η χώρα μας υστερεί σημαντικά στην άντληση εσόδων από τους άμεσους φόρους (φόρος εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων), έχει αποτύχει σε μεγάλο βαθμό να μειώσει το έλλειμμα στο ΦΠΑ και εξακολουθεί να χάνει ένα μεγάλο μέρος των δημοσίων εσόδων της εξαιτίας του ελλείμματος αυτού. Επιπλέον, η μεταφορά του πλούτου και της φορολογικής κατοικίας από πολλούς φορολογούμενους, σε φορολογικούς παραδείσους με φορολογικά καθεστώτα ιδιαίτερα ευνοϊκά, εντείνει περισσότερο το φαινόμενο της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα.

Αναμφίβολα, ο συνδυασμός της πανδημίας της νόσου COVID-19 που πλήττει τον πλανήτη τους τελευταίους μήνες, με το δυσχερές οικονομικό και φορολογικό περιβάλλον της Ελλάδας, οδηγεί σε μία μεγάλη ύφεση για την κοινωνία αλλά και για τον επιχειρηματικό κόσμο. Μεγάλο μέρος των επιχειρήσεων, που αποτελούν το 69% του συνολικού κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων στην Ελλάδα, διέκοψαν ή ανέστειλαν την λειτουργία τους με κρατική εντολή καθώς και σχεδόν 1,1 εκατομμύριο εργαζόμενοι τέθηκαν σε αναστολή. Το γεγονός αυτό, είχε ως αποτέλεσμα την μείωση της ρευστότητας και της λειτουργικής κερδοφορίας πολλών επιχειρήσεων. Επιπλέον, η επίδραση της πανδημίας στον επιχειρηματικό κόσμο και ιδιαίτερα στους κλάδους του τουρισμού και της εστίασης, οι οποίοι αποτελούν σημαντική πηγή εσόδων για την Ελλάδα, εκτιμάται ότι θα μειώσει αρκετά το ΑΕΠ της χώρας. Οι προβλέψεις για το 2021 είναι δυσοίωνες, καθώς προβλέπεται ότι η συρρίκνωση του ΑΕΠ δεν θα επανέλθει το 2021 σε επίπεδα προ κρίσης, γεγονός που θα έχει βαρύτατες συνέπειες όπως η απώλεια θέσεων εργασίας για ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού, η αύξηση της φοροδιαφυγής και της αφερεγγυότητας των πολιτών.

Συνοψίζοντας, μέσω της σύγκρισης του ελληνικού φορολογικού συστήματος με το γερμανικό φορολογικό σύστημα αλλά και την φορολογική πολιτική των χωρών της

Ευρωπαϊκής Ένωσης γενικότερα, διαπιστώνεται ότι το φορολογικό σύστημα της χώρας μας έχει κάποιες βασικές αδυναμίες. Πιο συγκεκριμένα, το ύψος των φορολογικών συντελεστών, η αδυναμία χρηματοδότησης, η έλλειψη υποδομών και το ασταθές οικονομικό περιβάλλον, καθιστούν την χώρα μας μια από τις λιγότερο ανταγωνιστικές σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επίσης, η έλλειψη κρατικών ελεγκτικών μηχανισμών καθώς και η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας, δημιουργούν ένα αμφισβητούμενο κλίμα ως προς την διαφάνεια των φορολογικών ελέγχων και μία τάση προς μη συμμόρφωση των πολιτών στις κείμενες νομοθεσίες.

5.2 Προτάσεις

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω συμπεράσματα αναφορικά με το φορολογικό πλαίσιο της χώρας μας, κρίνεται απαραίτητο η ελληνική κυβέρνηση και οι φορολογικές αρχές να αναλάβουν πρωτοβουλίες, ώστε να τονωθεί περισσότερο η λειτουργικότητα των κρατικών φορολογικών μηχανισμών και να μειωθεί η φοροδιαφυγή, όσο αυτό είναι εφικτό. Κάποια από τα μέτρα που θα μπορούσε να λάβει η ελληνική κυβέρνηση για την επίτευξη των στόχων που προαναφέρθηκαν, είναι τα εξής: 1. Η μείωση των φορολογικών συντελεστών (άμεσων και έμμεσων), με σκοπό την βελτίωση της φορολογικής πολιτικής, 2. Η μείωση της πολυπλοκότητας και της ασάφειας του φορολογικού συστήματος μέσω της απλούστευσης ορισμένων φορολογικών διαδικασιών, καθώς και η μείωση της γραφειοκρατίας με σκοπό την προσέλκυση επενδύσεων και την δημιουργία ευνοϊκότερου κλίματος για νέες καινοτόμες επιχειρήσεις, 3. Η επέκταση των ηλεκτρονικών φορολογικών υπηρεσιών, η ψηφιοποίηση της φορολογικής διοίκησης, η εισαγωγή της ηλεκτρονικής τιμολόγησης και η ενημέρωση σχετικά με την χρήση ηλεκτρονικών μεθόδων πληρωμής, 4. Ο προσανατολισμός του φορολογικού συστήματος στο να μεταχειρίζεται τον φορολογούμενο ως «πελάτη», παρέχοντας υποστήριξη στους πολίτες και τις επιχειρήσεις για τη διευκόλυνση των συναλλαγών και την χρήση νέων τεχνολογιών, 5. Η υιοθέτηση σύγχρονων και αποτελεσματικών μηχανισμών είσπραξης φόρων, 6. Η δημιουργία ενός κλίματος εμπιστοσύνης των φορολογουμένων προς στη φορολογική διοίκηση, το οποίο θα ενθαρρύνει την συμμόρφωση στις κείμενες νομοθεσίες, 7. Η πληροφόρηση σχετικά με την αναγκαιότητα των φόρων και τις αρνητικές οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της φοροδιαφυγής, με στόχο της πάταξη αυτής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία

1. Κωνσταντίνος Δ. Φινοκαλιώτης (2005), *Φορολογικό Δίκαιο*, Γ' Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη
2. Θεοφάνης Καραγιώργος (2014), *Λογιστική Εταιριών και Φορολογία Εισοδήματος*, Εκδόσεις Αφοί Θ. Καραγιώργου Ο.Ε, Θεσσαλονίκη
3. Νικόλαος Ι. Μπάρμπας- Κωνσταντίνος Δ. Φινοκαλιώτης (2008), *Δημόσια Οικονομικά*, Β' Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη
4. Νικόλαος Μπάρμπας (2008), *Φορολογία Εισοδήματος*, Γ' Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη
5. Ιωάννης Δ. Καραγιάννης-Αικατερίνη Δ. Καραγιάννη- Δημήτριος Δ. Καραγιάννης (2019), *Φορολογικά Φοροτεχνικά- Υπολογισμός του Φόρου Εισοδήματος- Φορολογικές Δηλώσεις*, 20^η Έκδοση, Θεσσαλονίκη

Άρθρα

1. Anastasiou Athanasios & Kalamara Eleni & Kalligosfyris Charalampos (2020) "Estimation of the size of tax evasion in Greece," *Bulletin of Applied Economics, Risk Market Journals*, vol. 7(2), pages 97-107.
2. Gemmell, Norman (1988): Tax systems, tax revenue and growth in LDCs: A review of empirical evidence, *Intereconomics*, ISSN 0020-5346, Verlag Weltarchiv, Hamburg, Vol. 23, Iss. 2, pp. 84-90

Μελέτες

1. Ernst & Young (EY), Ιούνιος 2016, *Η Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα: Αιτίες, Έκταση και Προτάσεις Καταπολέμησής της*
2. Jakub Sawulski, Warsaw, January 2020, Polish Economic Institute: *Tax unfairness in the European Union Towards greater solidarity in fighting tax evasion*

Ιστοσελίδες

1. European Union: Taxation- Towards fair, efficient and growth-friendly taxes. [Online] Available from: https://europa.eu/european-union/topics/taxation_en. [Accessed: 8 November 2020]
2. Επιτροπή Ανταγωνισμού- Αποστολή & Αρμοδιότητες. [Online] Available from: <https://www.epant.gr/ea/apostoli.html>. [Accessed: 15 November 2020]
3. SANTANDER (2020) GREECE: TAX SYSTEM [Online] Available from: <https://santandertrade.com/en/portal/establish-overseas/greece/tax-system>. [Accessed: 15 November 2020]
4. SANTANDER (2020) GERMANY: TAX SYSTEM [Online] Available from: <https://santandertrade.com/en/portal/establish-overseas/germany/tax-system>. [Accessed: 25 November 2020]
5. Υπηρεσία Τύπου και Πληροφοριών της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης- Οι πολίτες της ΕΕ [Online] Available from: <https://www.eu-gleichbehandlungsstelle.de/eugs-gr/%CE%BF%CE%B9-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CF%84%CE%B5%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CE%B5/%CF%80%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B5%CF%82>. [Accessed: 25 November 2020]
6. HOW TO GERMANY (2020) Starting a Business in Germany [Online] Available from: <https://www.howtogermaany.com/pages/busi-setup.html>. [Accessed: 27 November 2020]
7. FORTUNE GREECE (2016) Οι ευρωπαϊκές χώρες με το υψηλότερο βιοτικό επίπεδο [Online] Available from: <https://www.fortunegreece.com/photo-gallery/aftes-evropaikes-chores-prosferoun-ipsilotero-viotiko-epipedo-zois/#15>. [Accessed: 2 December 2020]
8. TO ΒΗΜΑ (2020) Η υπερφορολόγηση το μεγάλο εμπόδιο για επενδύσεις στην Ελλάδα [Online] Available from: <https://www.tovima.gr/2020/10/22/finance/oi-ypsiloi-foroi-troxopedi-stis-ependyseis/>. [Accessed: 2 December 2020]
9. WALLSTREETMOJO: Tax to GDP Ratio [Online] Available from: <https://www.wallstreetmojo.com/tax-to-gdp-ratio/> [Accessed: 5 December 2020]

Νόμοι

1. Νόμος Υπ' Αριθ. 4172 Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε), (Φ.Ε.Κ Α 167 23.7.2013)
2. Νόμος Υπ' Αριθ. 2859 Κύρωση Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΕΚ Α' 248/07-11-2000)
3. Νόμος Υπ' Αριθ. 4174 Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις , κωδικοποιημένος με τον 4764/2020
4. Einkommensteuergesetz In der Fassung der Bekanntmachung vom 8. Oktober 2009 (BGBl. I S. 3366, 3862)
5. Körperschaftsteuergesetz In der Fassung der Bekanntmachung vom 15. Oktober 2002 (BGBl. I S. 4144)

Άλλες πηγές

1. Υπόθεση C-298/05, Columbus Container Services BVBA & Co. κατά Finanzamt Bielefeld-Innenstadt, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΡΑΟΛΟ MENGOZZI της 29ης Μαρτίου 2007, Μέρος II , Αρ.10-11-12.
2. ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ (2017)